

Boorn & Boerschop

Jaargang 32 / 2022

Een uitgave van de heemkundevereniging Borne
Verschijnt 3 keer per jaar

partnergemeente

RHEINE (D)

EUREGIO

Nummer 3

U KIEST TOCH OOK VOOR DE MEEST BETROUWBARE PLUG-IN-HYBRID

ELEKTRISCH AUTORIJDEN
BEGINT BIJ **BENNIE WILMINK**

**MITSUBISHI
ECLIPSE CROSS PHEV**

RIJKLAAR VANAF € **39.990**

5 JAAR GARANTIE
JAAR MOBILITEITSSERVICE

BENNIE WILMINK
autobedrijven

IN TWENTE, ALTIJD DICHTBIJ

50 JAAR
1972 - 2022

Almelo
Twentelaan 21
0546 - 850001

Hengelo
Höltersweg 49
074 - 2663363

Enschede
Westerval 16
053- 4304630

WWW.BENNIEWILMINK.NL

Samenwerken aan resultaat.

Wil je iets bereiken dan is samenwerking essentieel. Wij bij Oude Wolbers begrijpen dat. Samen met onze opdrachtgevers en partners gaan we voor kwaliteit en resultaat. Ambitie, vakmanschap en creativiteit zijn onderdeel van onze genen. Bovendien staan wij altijd open voor nieuwe inzichten. Benieuwd naar onze manier van (samen)werken? **Bezoek oude-wolbers.nl of bel direct 074 - 266 13 64.**

☑️ PROJEKTONTWIKKELING ☑️ NIEUWBOUW ☑️ ONDERHOUD ☑️ RENOVATIE ☑️ WONINGBOUW ☑️ DUURZAAM ☑️ LANDELIJK ☑️ 24-7

BOUWONDERNEMING
OUDE WOLBERS
VASTGOEDPROJECTEN

Colofon**Bestuur van de Heemkundevereniging Borne**

Annemarie Haak (voorzitter), Bertie Velthuis (secretaris), Frank Mars (penningmeester), Marja Oude Egbrink, Leo Bult, Harrie Rouhof, Frans Edelij en Erik Mijnheer (leden)

Secretariaat

Welemanserf 5, 7622 HT BORNE
tel.: 074 266 70 79
e-mail: info@heemkundeborne.nl

Website

www.heemkundeborne.nl

Lidmaatschap

Persoonlijk lidmaatschap € 20,-- per jaar
Gezinslidmaatschap € 26,-- per jaar.

Bank

Rabobank Borne, rek.nr.:
NL43RABO0145637409

Redactie Boorn & Boerschop

Hans Nijhof en Jurrie Haak

Redactieadres

Van Deinsteestraat 33, 7621 XL Borne.
tel.: 074 2664392
e-mail: boornenboerschop@ziggo.nl

Omslag ontwerp

Jurrie Haak

Inzenden kopij

Aan het redactieadres (per mail). De redactie kan bij publicatie in overleg met de auteur artikelen, inkorten, splitsen en redigeren.

Uiterste inzenddatum volgende nummer

15 februari 2023

Foto's in dit blad

De redactie heeft haar uiterste best gedaan rechthebbenden te achterhalen. Mocht u van mening zijn dat u rechten kunt laten gelden op afgebeelde foto's, dan kunt u zich melden bij het bestuur van de vereniging.

Verspreiding

Via boekhandel Bruna en Museum Bussemakerhuis te Borne.

Losse nummers

€ 4,00 (porto € 2,00)

Abonnement

Inbegrepen bij het lidmaatschap van de heemkundevereniging.

Overname van de inhoud van dit blad, of delen daaruit, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van de redactie.

Grote foto op de voorpagina

Bord bebouwde kom Hertme komend vanuit Borne

Van de redactie.

Dat we momenteel te maken hebben met een roerige tijd is misschien wel wat zwak uitgedrukt. Oorlog, milieuproblemen, energiecrisis en inflatie zijn slechts enkele van de zorgwekkende onderwerpen waarmee kranten en televisieprogramma's momenteel gevuld worden. En ja, ook in Boorn en Boerschop ontkomen we er niet aan. Een terugblik op gebeurtenissen in het verleden laat vaak zien dat het van alle tijden is dat mensen worden geconfronteerd met tegenslagen op allerlei gebied en men zich zorgen maakt over de toekomst. We besteden daar inderdaad aandacht aan. Tegelijkertijd is er ruimte voor onderwerpen die de keerzijde laten zien. Na de oorlog de bevrijding, onbezorgd genieten in de jaren zestig, een oase van rust, de koe bij de horens vatten, Twentse humor en Kaffee mit Kuchen. U zult het allemaal tegenkomen in alweer het laatste nummer van jaargang 32.

Wij wensen u veel leesplezier, fijne feestdagen en een mooie jaarwisseling.

Inhoud

Colofon	Redactie	1
Drie zussen uit Borne op de oude begraafplaats van Hengelo	Annette Evertzen	2
Mijn bijzondere ervaringen bij het HIP	Marlies Klooster-Ranke / Harrie Boomkamp	5
Een kaartje van de pastoor	Herman Baartman	6
Reuring op de Meijershof - de Black Corner Club	Hans Nijhof	10
Excursie naar Clemenswerth In memoriam	Jurrie Haak	16
Op zien Twents e-zegd en e-schreeven In memoriam	Leo Leurink Johan Kwast Jan Homan Benny Nijhof	18
Het dagboek van Treesje Hofstee 3	Antoinette Nitert	21
50 jaar geleden in Borne - Grenzen aan de groei	Bertie Velthuis	28
Café de 'Zonnebloem' - Een verdwenen herca-etablisement in de gemeente Borne	Leo Leurink	30

Drie zussen uit Borne op de oude begraafplaats van Hengelo

Annette Evertzen

Aan de Bornsestraat in Hengelo ligt de oude Algemene Begraafplaats. Een stille en groene oase, dichtbij de kern van de stad. Hier tref ik de graven aan van drie Bornse zussen Ten Cate. Wie waren zij en wat deden ze in Hengelo?

Links het graf van Mina, helemaal rechts dat van Johanna met daarnaast dat van Laurendina ten Cate.

De Ten Cates

Johanna, Mina en Laurendina ten Cate - geboren in 1828, 1831 en 1840 – liggen op deze Hengelose begraafplaats, maar ze groeien op in Borne, in het Kipshuis aan de Abraham ten Catestraat. Dit Kipshuis is al sinds 1689 in de familie, toen het gekocht werd door de betovergrootouders van Adam, de vader van de zussen. Adam ten Cate en zijn vrouw Mietje Stenvers hebben nog drie dochters en een zoon (en er zijn drie jonggestorven kinderen). Adam runt een cichoreifabriekje in een aanbouw naast het huis, dit bedrijf wordt later overgenomen door zijn zoon Abraham.

De grootouders van de zussen zijn bekende Bornse grutters; naar grutter Abraham ten Cate is hun straat vernoemd. Dit gruttersbedrijf wordt voortgezet door neef Abraham Hulshof die trouwt met zijn nicht Margaretha ten Cate, een zus van Johanna, Mina en Laurendina. De doopsgezinde Ten Cates en Hulshof (f)s zijn nazaten van de Bornse linnenreders die in Twente met de textielhandel begonnen.

Drie zussen Ten Cate komen in Hengelo terecht door hun huwelijk: in 1853 trouwt Johanna met Adolf Overbeek, in 1861 volgt zus Mina haar voorbeeld met Adolfs broer Jan Theodoor. Laurendina huwt in 1868 Antonij Avéres.

De Overbeeks

De Overbeeks vormen een vooraanstaande Hengelose doopsgezinde familie. De grootvader van de broers is Jan Dijk (1775-1849), Hengelo's eerste burgemeester en samen met zijn vrouw bewoner en rentmeester van Huis Hengelo, dat pal naast de begraafplaats stond. De vermaarde Wolter ten Cate was een oudoom van Jan Dijk. Naast fabrikant met

De zussen Ten Cate in 1899. Zittend v.l.n.r.: Mina Overbeek, Johanna Overbeek en Maria Witteveen. Staand: Margaretha Hulshof, Laurendina Avéres en Hendrika Santman.

verschillende bedrijven was Wolter religieus leider voor doopsgezind Borne en Hengelo. Burgemeester Jan Dijk en zijn vrouw krijgen twee zonen en drie dochters. Jan Dijk geeft zijn achter-

naam niet door, want alleen twee van zijn dochters krijgen kinderen. Die dochters zijn Henriëtta, die Gerardus Coenraad van Alphen trouwt (hun zoon is de bekende politicus Jan van Alphen), en Johanna die met Hendrik Overbeek huwt.

Hendrik Overbeek en Johanna Dijk, de schoonou-

Wolter ten Cate (1701-1796)

Door zijn geslaagde experimenten wordt Wolter ten Cate gezien als één van de grondleggers van de industrialisatie in Twente. Hij start onder meer een bontweverij en dit 'Hengelo's bont' (bontgekleurd textiel) wordt een begrip. Ook begint hij weverijen voor marseilles en bombazijn (weefsels van linnen met katoen).

Hij trouwt met Tjilke Dijk, die een flink vermogen inbrengt, waardoor ze de zaak kunnen uitbreiden. Het echtpaar krijgt geen kinderen en Wolter betreft allerlei familieleden bij zijn bedrijven. Ook erven zijn neven en nichten zijn bezittingen.

De kerk en de armen hebben hun deel dan al gekregen. Het verhaal gaat, dat er achter zijn huis een ton staat waar het echtpaar al zijn losse geld ingooit. Deze volle ton wordt het begin van de armenkas, waaruit ook andersgelovigen hun deel krijgen.

Wolter ten Cate is een oom van zowel de vader als de moeder van Jan Dijk, vandaar dat verschillende huizen later bij de Dijk-familie terecht komen ¹⁾.

ders van twee Bornse zussen Ten Cate, zijn dus niet onbemiddeld: er is veel familiekapitaal uit de linnenhandel in Johanna's familie. Johanna heeft ook een kinderloze tante: Frederike ten Cate - van Dijk 'tante Diese'. Deze tante schenkt Hendrik erve het Lansink, nadat hij dit erf voor haar heeft beheerd na de dood van haar man.

Maar ook Hendriks familie zit in de handel. Als Hendriks vier jaar oud is verdrinkt zijn vader en wordt hij opgevoed door zijn oom en tante Ter Horst-Overbeek die zelf geen kinderen hebben. Ze wonen aan de Brinkstraat (significant is dat Wolter ten Cate ook op deze plek gewoond heeft) en runnen een winkel in koloniale waren. Ze hebben ook een ververij en samen met zijn pleegvader handelt Hendrik in het Hengelosche bontgoed, waarmee Wolter Ten Cate in Hengelo begon. De kwaliteit van de textiel is heel goed, maar het organiseren van de zaken verloopt wat minder: de handel floreert niet. Hendrik neemt dit alles later over.

Samen met zijn zwager Van Alphen koopt Hendrik ook grond en boerenerven. Ze worden in 1845 eigenaar van een grote boerderij: de Werninkhof, voor ruim 10.000 gulden ²⁾. De verkoper is Willem Christiaan Lantman, schout en secretaris van de gemeente Borne.

De kinderen van Hendrik en Johanna erven de bezittingen van hun vader, maar later ook het onroerend goed van hun neef Jan van Alphen. Naar Adolf en Johanna ten Cate gaan de winkel en de textielhandel, Werninkhof gaat naar Jan Theodoor en Mina ten Cate ³⁾.

Adolf Overbeek en Johanna ten Cate

Het jonge stel Adolf en Johanna neemt de winkel over en laat een nieuw huis bouwen op deze plek aan de Brinkstraat. Ze hebben er naast de winkel een koffiebranderij en een kleine ververij. De textielhandel wordt nu door het jonge stel gerund, maar gaat failliet.

Adolf en Johanna krijgen acht kinderen. Hun oudste zoon Hendrik neemt op zijn beurt de winkel over en later weer diens zoon Hendrik. Een dochter van Adolf en Johanna huwt een neef en deze Hendrik Overbeek begint een steenfabriek aan de Boekeloseweg. Adolfs grootvader was burge-meester, zijn vader wethouder en in hun voetsporen wordt Adolf gemeenteraadslid.

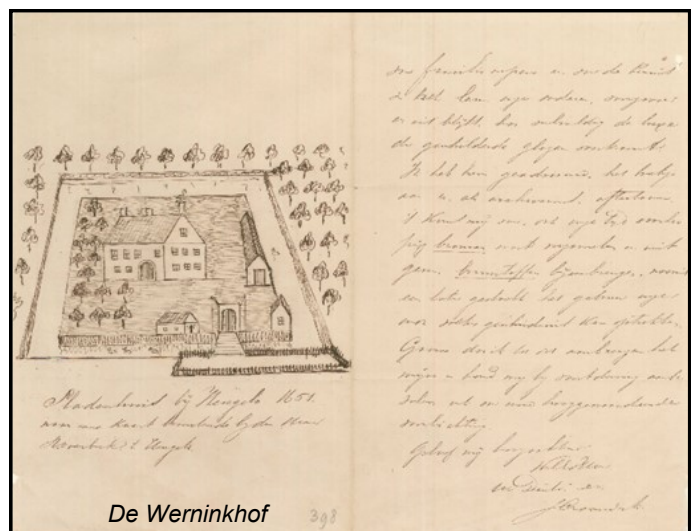
Jan Theodoor Overbeek en Mina ten Cate

De Werninkhof, ook wel het Sladenhuis genoemd, gaat naar Jan Theodoor Overbeek en zijn vrouw Mina ten Cate en ook zij krijgen acht kinderen. Deze grote boerderij was vroeger heel waarschijnlijk een havezate. Dominee Craandijk maakt er een schets van, gebaseerd op een kaart die Hendrik Overbeek in zijn bezit had ⁴⁾.

Dit erf is omgeven door zes hectare grond, die voor de helft in cultuur is gebracht. Jan leert het agrarische vak bij zijn oudste broer op 't Lansink, hij wordt herenboer en houdt zich ook bezig met allerlei commissies op landbouwgebied.

Antonij Avéres en Laurendina ten Cate

De jongste zus Laurendina ten Cate huwt Antonij Avéres. De naam is minder deftig dan het lijkt: de

familie komt uit Nordhorn, van 'over de es'. Antonij staat bij de geboorte van zijn kinderen vermeld als kantoorbiedende en later (1874) als boekhouder bij de firma Gebr. Stork & Co. Hij is begonnen bij de machinefabriek Stork & Meijling in Borne en verhuist met het bedrijf mee naar Hengelo, als er in Borne moeilijk aan grond te komen is om uit te breiden. In Hengelo betreft het gezin een woning aan de Spoorstraat, een pand dat eerder als ziekenhuis

voor besmettelijke zieken heeft gediend. Laurendina laat het huis geducht reinigen en ontsmetten.

In 1877 koopt Antonij een stuk grond (bos, heide, bouw- en weiland), langs de spoorbaan aan de Anninksweg en laat er een theekoepel bouwen. Vaak trekt het gezin per rijtuig naar deze plek, om er van de thee en het buitenleven te genieten. Antonij hield er pony's, samen met zijn zwager Adolf Overbeek.

Antonij sterft jong, 37 jaar oud, Laurendina 'nalatende vier kinderen, nog te jong om het groote verlies te beseffen'⁵⁾.

Als Antonij overlijdt, krijgt Laurendina van Stork een pensioen van 600 gulden per jaar (hoewel er nog geen pensioenfonds bestaat) met de garantie van levenslang vrij wonen aan de Spoorstraat.

Ook enkele kinderen sterven jong: er is een levenloos kindje, een zontje dat sterft op 3-jarige leeftijd en dochter Marie die 31 jaar wordt. Het echtpaar heeft daarnaast nog twee zonen en een dochter.

Laurendina laat na Antonij's dood een boerderijtje bouwen op haar land aan de Anninksweg en verpacht het. In 1902 bouwen haar zonen naast het boerenerf een dubbele villa: Drieneroord. De boerderij wordt later garage, maar behoudt de naam 'het boerderijtje'. Laurendina's klein-kinderen en hun (klein)kinderen hebben lang genoten van huis, tuin en bos.

Laurendina betreft het rechtergedeelte van het nieuwe huis en haar oudste zoon Hendrik woont met zijn gezin naast haar. Na enkele jaren laten haar zonen

Drieneroord, met rechts het boerderijtje

voor Laurendina een nieuw huis bouwen op een hoek van het perceel, en gaat haar zoon Johan in het huis naast zijn broer Hendrik wonen. Hendrik wordt hoofdingenieur bij Stork, Johan klimt op van kantoorbediende tot directeur. Johans zoon Antonie wordt er in 1947 ook directeur.

Het huis van Laurendina wordt in 1910 vergroot, omdat haar zus Johanna ziekelijk is en met een verpleegster bij haar komt wonen.

Laurendina is begaan met het wel en wee van de begraafplaats, waar ze haar man en kinderen heeft liggen. Ze gaat in 1877 langs bij de eigenaren van graven om geld op te halen voor een uitbreiding van

de plek. In 1912 wordt de oude begraafplaats opgeknapt. Frederika ter Horst, die hiervoor het initiatief neemt, schrijft hoe mensen planten aanbieden: '[E]n was Mevr. Aversten Cate de eerste die zoo vriendelijk aanbod, dat Apool [de beheerder] al de randen in haar tuin mocht opnemen en op het kerkhof opnieuw uitplanten en de overige plaatsen voor randen ter afscheiding der grafuimten gebruiken.'⁶⁾ Haar nazaten kunnen van die beplanting genieten als Laurendina in 1921 ter grave wordt gedragen. Haar zussen zijn haar al voorgegaan.

Laurendina in 1912

Met dank aan Margreet Heringa voor haar aanvullingen en foto's met betrekking tot Laurendina, haar bet-overgrootmoeder, en Henk Methorst voor inzage in het familieboek van de familie Averages, geschreven door zijn grootvader Hendrik.

Bronnen:

Averages, H.C. Familieboek. 1937 (privébezit).

Overbeek, H. Jzn. *Genealogie en geschiedenis van de familie Overbeek*. 1911. Transcriptie in 1998 door W.M. Visser. Archief Museum Hengelo.

Tanke, A. & J. Kuhlmann. Borne's eerste burgemeester en notaris Willem Christiaan Lantman. Deel 1. Geld verdienen. *Boorn & Boerschop*, 22, 3, 2012, p. 19-20.

Vereniging Gemeenschappelijk Onderhoud Kerk, hof, kerkhof. Hengelo. Hengelo: Vereniging Gemeenschappelijk Onderhoud, 1982.

Welberg, G.J. Het einde van Sladenhuis of Weerinkhof. *Oald Hengel*, 6, 1981, 13-15.

Noten:

¹⁾ Jans vader (Steven Dijk) was de zoon van een broer van Tjilke en Jans moeder (Jenneken ten Cate) het enige kind van een broer van Wolter. Overigens deelden Wolter ten Cate en de Bornse zussen Ten Cate dezelfde stamvader, maar dat gaat terug naar de 16^e eeuw.

²⁾ Tanke, A. en J. Kuhlman. Het erf lag aan de Sloetsweg, tegenover de Jozef Israëlstraat en is in 1910 afgebroken. G.C. van Alphen en Hendrik Overbeek verdeelden later hun bezittingen: Van

Alphen kreeg het Weusthag en Wilbert, voor Hendrik was de Werninkhof en Westerhof.

³⁾ Het Lansink ging naar de oudste zoon Jan en de dochters kregen het oude burgemeestershuis van Jan Dijk. In dit huis hadden ook hun ouders hun laatste dagen gesleten.

⁴⁾ Historisch Centrum Overijssel: NL-ZIHCO_0264_6-10_TP000818

⁵⁾ *Twentsche Courant*, 31-1-1886

⁶⁾ Vereniging Gemeenschappelijk Onderhoud, p. 77.

Mijn bijzondere ervaringen bij het HIP

Marlies Klooster-Ranke / Harrie Boomkamp

Beste leden van de heemkundige vereniging in Borne, Afgelopen woensdag, 20 juli was ik een hele morgen in het cultuurcentrum. Graag deel ik deze ervaring met u, allereerst uit dankbaarheid. Maar ook om u aan te moedigen eveneens zulke mooie momenten te beleven.

Kunt u zich voorstellen, wat het met je doet, als je het bidprentje, hierboven afgebeeld, van je betovergrootmoeder, geboren in 1814, in handen krijgt? Familie! Zeker en vast. Maar je hebt haar nooit gekend, hooguit door spaarzame verhalen. Wat voelt ze dan plots erg dichtbij. Alsof je háár vasthoudt!

Ook de tijd waarin ze leefde en stierf komt heel dichtbij en maakt je zelf ook een onderdeel van de geschiedenis, de geschiedenis in Borne, waar zoveel binnen mijn familie zich afspeelde! Op deze manier kan ik die geschiedenis nog beter begrijpen en mijn kennis vergroten!

Al enkele jaren houdt ik mij bezig met de genealogie. Tal van bronnen zijn hiervoor aan te boren. Maar wist u, dat juist bidprentjes een waardevolle bron zijn? De meest relevante gegevens staan er op, inclusief de plaats en datum van de ter aardebestelling. Maar soms staat er ook een foto op. Vaak, zeker bij de oudere prentjes staat er een gebed op, met aflat, omdat het geloof in het vagevuur nog zeer levendig is. Zo leer je ook over de geloofsbele-

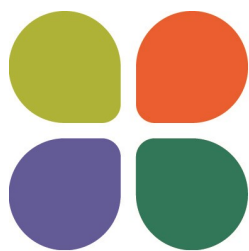
ving uit een andere tijd. En dan is er de mode van de plaatjes! Een lust voor het oog!

Het was heel fijn, dat ik in mijn onderzoek de heer Ton Boswerger op het spoor kwam. Hij verzamelde duizenden prentjes uit Borne en catalogiseerde ze. Aan de hand van de digitale catalogus heb ik kunnen aangeven welke prentjes ik graag zou willen zien en fotograferen. Het vergde voor Ton Boswerger en voor mij de nodige voorbereiding. Maar dan heb je ook wat! Meer dan honderd prentjes kwamen mij deze morgen onder ogen. Meestal familie en aange trouwde familie. Ook van oudooms en tantes, die ik zelf als jong kind nog gekend heb. Maar misschien ook van mensen, die bij nadere beschouwing geen familie blijken. Dat moet ik nog allemaal uitzoeken. Intussen ben ik blij, dat de Bornearen de prentjes bij het HIP hebben afgeleverd: zo blijven ze bewaard voor het nageslacht en zijn in brede kring te bekijken.

Bij een dergelijke voorbereiding gaat wel eens iets fout; communicatie via de mail is niet 100%, maar het misverstand over de afgesproken tijd is met extra inspanning van Ton opgelost en intussen ben ik heel vriendelijk 'opgevangen' door zijn collega Hennie Boomkamp, die mij nog enkele wetenswaardigheden over de familie van een van mijn overgrootmoeders vertelde. Hierdoor heb ik gemerkt met hoeveel liefde en toewijding Ton en Hennie hun vrijwilligerswerk doen. Echt: ik ben heel dankbaar.

Overigens ben ik ieder dankbaar, die mij iets vertellen kan over de families Bruggink, Schurink, Gervink en Zwerink. De heemkundevereniging heeft zeer vele boeken gepubliceerd, waar ik uit putten kan. Prachtig, dat Borne zo'n actieve vereniging heeft met enthousiaste en terzake kundige leden!

Met vriendelijke en dankbare groeten,
Marlies Klooster-Ranke uit Den Haag. (dochter van Marie Bruggink van de Woolderweg, 1918-2003)

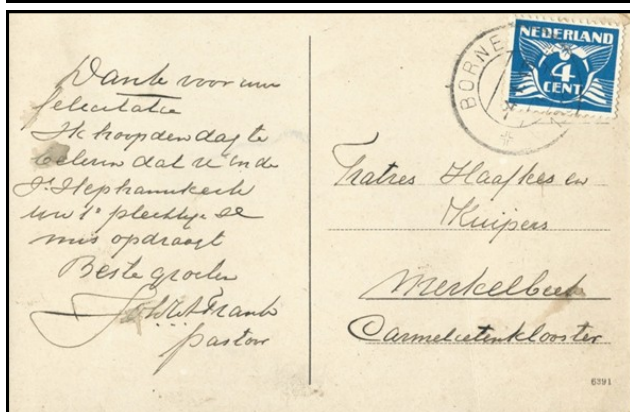
PLUS

Huls van den Nieuwboer

Een kaartje van de pastoor

Herman Baartman

Pastors hadden vroeger een warm contact met jongelui uit hun parochie die opgingen voor het priesterschap. Was een seminarist op vakantie, dan was een bezoek aan de pastoor een vanzelfsprekendheid. Sommigen rookten op de pastorie hun eerste sigaar. (Zo offerde bij zo'n bezoek pastoor Scholten Reimer van de Theresiaparochie me er ook eens een. Ik zal een jaar of zestien geweest zijn toen. Zeg dan maar eens nee. Op de terugweg van de pastorie naar huis heb ik hem in de berm gemikt.)

Deze kaart is een uiting van dat warme contact. Hij is gestuurd door pastoor Frank aan twee seminaristen, Haafkes en Kuipers. De pastoor dankt hen voor hun felicitatie en spreekt de wens uit de dag te mogen beleven 'dat u in de St Stephanuskerk uw 1^e plechtige H. mis opdraagt'. Zo'n kaart zet aan tot wat speurwerk. Wie waren die 'fratres'? Wat was hun connectie? Is de wens van de pastoor uitgekomen? Wat is er van hen geworden?

Pastoor Frank

Ik richt bij deze zoektocht eerst het vizier op de pastoor. Johannes Henricus Arnoldus Frank, geboren in Groenlo (1883), trad in maart 1934 aan als pastoor van de Sint Stephanusparochie, waar hij vijf maanden later zijn zilveren priesterjubileum vierde. Menig notabele maakte deel uit van het huldigungscomité, zoals pastoor Scholten Reimer, zijn ambtgenoot van de Theresiaparochie, burgemeester Schaepman, dokter Panhuysen, wethouder Höfte en gemeenteontvanger Knuif. En

dan was er ook nog een dagelijks bestuur met Schabbink als voorzitter – hij was ook voorzitter van het kerkbestuur - en meester Dijkhuis als secretaris. Om acht uur 's avonds op zaterdag 18 augustus werd hij in een open koets, zo ging dat toen, afgehaald vanaf de Welemansbrug en trok men in optocht richting De Bleek waar de stoet werd ontbonden. 'De R.K. Vereenigeningen moeten om half acht bij voornoemde brug zijn', aldus het bericht in het *Overijsselsch Dagblad* van 14/8. En dat waren er heel wat. *Twentsch Dagblad Tubantia* gaf een dag of wat later een nauwkeurige opsomming. Een stoet ruiters ging voorop en daarachter volgden: Rooms Katholiek Werklieden Verbond (R.K.W.V.), Kruisbond (ter bestrijding van alcoholmisbruik), Aartsdiocesane Boeren- en Tuindersverbond (A.B.T.B.), Middenstandvereniging, Manlijke Parochianen, St. Vincentius, St. Caecilia, St. Catharinavereniging, Mariavereniging, St. Elizabethvereniging, Gymnastiek Vereniging "Borne 28", Sportvereniging NEO, Missieclub Petrus Donders, St. Stephanus (scouting), Katholiek Jongeren Contact (K.J.C), Katholieke Jonge Vrouwen (K.J.V.), Katholieke Jonge Meisje (K.J.M) en vlak voor de koets met meneer pastoor de toen onontbeerlijke bruidjes (volgens het *Overijsselsch Dagblad* (van 18/8) waren het er honderd!). En achter de open landauer volgde een lange stoet auto's met daarin onder meer familieleden en leden van kerk- en armbestuur. De dag daarop, de eigenlijke feestdag, droeg de jubilaris een plechtige hoogmis op, daarbij geassisteerd door zijn beide, eveneens zeereerwaarde broers, de een was pastoor in Heerenveen, de ander directeur van het Groot Seminarie Rijssenburg. De feestpredicatie werd verzorgd door zijn jongste eerwaarde broer, diocesaan directeur van het meisjesjeugdwerk in het aartsbisdom Utrecht (*De Tijd*; 21/8/1934). Johan was de oudste van dit kwartet. 's Middags was er een Plechtig Lof, en in de weiden van Schwering was er een feest voor ongeveer 800 schoolkinderen, waarschijnlijk alleen Rooms Katholieke. Ze marcheerden onder de tonen van de St. Stephanusharmonie in optocht van de St. Jacobusschool – de jongens – en van het St. Johannesgesticht – de meisjes – naar het feestterrein waar ze aangenaam werden beziggehouden met onder meer draaimolens en poppenkast. En ter afsluiting van de feestelijkheden

trok die avond een lichtstoet, geformeerd opnieuw door diverse R.K. verenigingen, met lampions en fakkels door verschillende straten van het dorp naar de feestelijk verlichte pastorie. Het waren de hoogtijdagen van het Rijke Roomse Leven. En ook het verenigingsleven vierde hoogtij. Aan veel huizen wapperde de nationale driekleur, vergezeld hier en daar van de pauselijke wimpel in geel en wit. Elders hing de vlag halfstok, want diezelfde zondagmiddag werd Jacob Spanjaard ten grave gedragen. Het was een gedenkwaardige dag, die 16^e augustus 1934 in Borne.

Pastoor Frank overleed in 1964. Dertig jaar lang was Johan Frank 'de eerlijke en onverschrokken strijder voor zijn parochie die handelde uit een onwrikbare overtuiging en zonder te dingen naar de gunst der mensen', aldus de tekst op zijn bidprentje. Uit het poststempel op de prentbriefkaart zou afgeleid kunnen worden waarmee de fratres hem gefeliciteerd hadden, maar dat is helaas niet duidelijk genoeg. Maar goede kans dat ze hem hebben gefeliciteerd met zijn zilveren priesterjubiläum.

Frater Haafkes

De pastoor schreef aan de 'fratres' Haafkes en Kuipers. Fratres is latijn voor fraters, en frater was de aanspreektitel van die leden van een kloostergemeenschap die als novice dan wel als groot seminarist werden opgeleid voor het priesterschap. In dit geval gaat het om het klooster, annex groot seminarie, van de orde van de karmelieten in Merkelbeek (Zuid Limburg). Bij de karmelieten was het, evenals bij veel andere kloosterlingen, gebruik om met het aannemen van het habijt een kloosternaam te kiezen, altijd de naam van een heilige. Habijt en kloosternaam stonden beide voor een nieuwe identiteit. En zo veranderde Gradus Haafkes in Engelbertus Haafkes.

Gradus is geboren in Borne op 28 mei 1913 als zoon van Lambertus Haafkes (afkomstig uit Losser) en Grada Wolbert (afkomstig uit Weerselo). Gradus was de zevende in een rij van acht kinderen. De vier oudsten zijn allemaal zeer jong overleden. Soms staat bij een geboorteaangifte vermeld dat vader Haafkes arbeider was bij het Tichelwerk, de steenbakkerij - het gezin woonde aan de Tichelweg - en soms dat hij voerman was, vermoedelijk dus bij het Tichelwerk. Gradus' moeder overleed in 1933, zijn vader in 1946. Jongens die priester wilden worden verbleven na de lagere school zes jaar lang in een klein seminarie, een internaat met een gymnasiumopleiding, en daarna in een groot seminarie voor 'de echte' opleiding - filosofie, theologie, preken, liturgie etc. Tussen klein- en groot seminarie was er, althans voor wie intrad in een orde of congregatie, een jaar noviciaat, een jaar van

spirituele vorming en van introductie in het kloosterleven. Aan het eind van dat jaar legde men de tijdelijke geloften van armoede, zuiverheid en gehoorzaamheid af. Drie jaar later werden dezelfde geloften opnieuw afgelegd, maar nu voor eeuwig.

Het klein seminarie van de karmelieten was gevestigd in Zenderen. Daar hadden de karmelieten in 1855 het landgoed 'het Hulscher' aangekocht om er een klooster te vestigen ¹⁾. De aankoop gebeurde in het diepste geheim, bevreesd als men was dat protestante boeren in de omgeving tegen de vestiging in het geweer zouden komen. De emancipatie van het rooms-katholicisme was nog maar net op gang in die dagen. Maar van dat gevreesde verzet was geen sprake. Dat men het oog op Zenderen had laten vallen was om in Twente de plaatselijke clerus te ondersteunen in de zielzorg, met name onder de arbeiders in de toen opkomende textielindustrie. In 1889 werd het College Sancti Alberti opgericht, een gymnasiumopleiding voor Rooms Katholieke jongens. Aanvankelijk had de school alleen externe leerlingen, woonachtig in de regio. Sommige leerlingen die verder weg woonden waren bij gezinnen in Zenderen in de kost. Maar in 1899 werd er een internaat gebouwd. Vanaf 1922 kreeg het College de functie van klein seminarie, een rol die het vervulde tot 1970 ²⁾. Twente is in de loop der tijd een vijver geweest waar de karmelieten met veel succes gevist hebben naar roepingen. Daarbij was 'de Karmel' vooral in trek bij het gewone volk. Zo ook bij Gradus Haafkes, zoon van een voerman op het Tichelwerk. In 1927 zette hij de eerste schreden richting priesterschap. Hij startte toen zijn gymnasiumopleiding in het toen net opgerichte klein seminarie. Na Zenderen volgde in 1933 het noviciaat in Boxmeer en daarna kwamen de zogeheten hogere studies in Merkelbeek waar hij op 14 juli 1940 tot priester werd gewijd. Een bericht in *De Tijd* van 10 juli 1940 vermeldt de namen van alle wijdelingen van het studiejaar van Engelbertus. Het zijn er vijftien, en acht van hen zijn afkomstig uit Twente.

En zo kon de wens van pastoor Frank in vervulling gaan. De *Twentsche Courant* van 16 augustus 1940 heeft er uitvoerig verslag van gedaan. Woensdagavond, 14 augustus, arriveerde de neomist per auto bij de Viersprong aan de Deldensestraat, waar hij werd opgewacht door pastoor Frank, zijn vader, de leden van het feest comité en veel belangstellenden. Agnes Mors-huis, een van de twaalf bruidjes die het feest luister bijzetten, declameerde een

feestgedicht, en daarna nam de jonge neomist, met zijn vader (zijn moeder was het jaar daarvoor overleden) en meneer pastoor plaats in een landauer en trok men, voorafgegaan door de bruidjes en de Sint Stephanusharmonie naar de ouderlijke woning aan de Tichelweg. Daar werd de jonge priester toegesproken door de heer Beld, voorzitter van de buurtvereniging 'het Tichelwerk'. 'U, Eerwaarde, hebt hier als kind gespeeld en zijt er opgegroeid en dankzij de goede zorgen van Uw brave ouders opgevoed in den dienst van God'. En of hij, de jonge pater, de buurt wilde gedenken aan het altaar, 'opdat wij in vrede en liefde met elkander mogen leven'. Pater Engelbertus (na de priesterwijding was hij geen frater meer, maar pater) dankte op zijn beurt voor de hartelijke ontvangst en voor de belangstelling en het medeleven van de buurt tijdens zijn studietijd, waarna hij de neergeknieelde menigte de zegen gaf. En de volgende ochtend droeg hij, geassisteerd door pastoor Frank, in de parochiekerk zijn eerste heilige mis op. De feestpredicatie werd uitgesproken door zijn neef, kapelaan Benneker ³⁾, de latere bouw-pastoor van de H.Hartparochie in Hengelo.

In 1941 streek pater Engelbertus neer in Hoogeveen. De karmelieten hadden daar sinds 1905 een klooster dat gebouwd was met geld afkomstig uit de bierbrouwerij van de paters in Zenderen, brouwerij *Het Hulscher*, waar van 1880 tot 1920 de brouwketels in bedrijf zijn geweest. In 1945 werd hij daar benoemd tot prior.

Na de oorlog was hij als zielzorger enige tijd werkzaam in het kamp Westerbork waar politieke delinquenten verbleven. En vanaf 1948 was hij actief in een andere wijngaard des Heren, het apostolaat onder de Drentse woonwagenbewoners. Het was begonnen met een toevallig praatje met wat van deze mensen die een boer aan het helpen waren bij de aardappel oogst. Of de pater straks even mee wilde naar de wagen, die stond dichtbij. En daar, in de wagen, kreeg hij de vraag of hij een van de kinderen catechismusles wilde geven. Binnenkort zou het kind de 1^e H.Communie gaan doen, en het wist nog haast van niks. Kennelijk beviel het de pater en de ouders wederzijds, want na korte tijd breidde dit zich uit tot meerdere kinderen en meerdere kampen. En zo vond hij, met goedkeuring van kardinaal De Jong, zijn emplooi in de zielzorg voor deze groep mensen. Hij maakte er naam mee en werd een betrokken pleitbezorger voor het woonwagenvolk, zoals dat vroeger werd genoemd. In 1949 verzorgde hij in het Drents Katholiek Studiecentrum een lezing over deze bevolkingsgroep. Ons land, zo vertelde hij daar volgens de krant, telt in totaal zo'n 2600 woonwagens met een zielenaantal van 12000. Of het hier alleen om katholieke zielen gaat vermeldt de krant niet. 'De meesten onder hen hebben maar weinig schoolkennis opgedaan, daar zij meestal zeer jong de boer op moeten met hun handel in vossen en

oud ijzer, om zodoende iets te verdienen. Door spr. werd voorts belicht welke mogelijkheden er z.i. zijn, om in de verre toekomst deze mensen zo ver te brengen, dat zij medewerken aan het productieproces der gemeenschap', aldus het *Overijselsch Dagblad* van 3 dec. 1949. Maar zoals dat geldt voor iemand die een gelofte van gehoorzaamheid heeft afgelegd, als van hogerhand besloten wordt over je domicilie en je werk, dan heb je je te voegen. In 1950 werd besloten dat hij zou worden overgeplaatst naar Mainz, zeer tegen de zin van zijn woonwagenparochianen. Een van hen toog naar Utrecht om de kardinaal – die daar zelf overigens niets over te zeggen had - te verzoeken ervoor te zorgen dat de pater mocht blijven. De kardinaal deed daar zijn best voor: 'Van alle kanten hebben Wij niets dan lof gehoord over zijn ijver en zijn tact'. Maar het mocht niet baten, pater provinciaal – de hoge overste van de karmelieten – bleef bij zijn besluit. En zo verhuisde pater Engelbertus Haafkes in 1951 van Hoogeveen naar het bisdom Mainz, waar hij werkzaam ging zijn in de reguliere zielzorg. Pater Nolte, de eerder genoemde hoge overste, zag daar een taak weggelegd voor de Nederlandse karmelieten. "Aldus hopen wij op onze manier iets bij te dragen tot de geestelijke vernieuwing van ons nabuurvolk, dat geestelijk zo zwaar werd getroffen door het nazisme", zo liet hij zijn Nederlandse confraters weten. In datzelfde jaar 1951 verliet hij de karmelietenorde, maar hij bleef wel als priester werkzaam, voortaan onder de jurisdictie van de bisschop van Mainz. In 1958 werd hij benoemd tot pastoor in Hungen, zo'n 45 kilometer boven Frankfurt. Daar was hij werkzaam tot 1973. Om medische redenen ging hij vervroegd met emeritaat, zestig was hij toen. Hij ging weer terug naar zijn geboorteplaats. Omdat hij geen lid meer was van de orde, nam hij niet zijn intrek bij zijn voormalige medebroeders in het klooster in Zenderen, maar vond hij in augustus van dat jaar onderdak bij zijn familie aan de Tichelweg. Hij overleed in 1976.

Hij was een man van orde en regelmaat. Zijn priesterschap kenmerkte zich door een diep respect voor de kerkelijke traditie, maar hij wilde ook graag bij de tijd blijven, en met grote belangstelling volgde hij de veranderingen in kerk en wereld. Door zijn lange werkzaamheid in het Duitse pastoraat had hij iets overgenomen van 'die Gründlichkeit'. Zelf zeer gedienschtig en hulpvaardig was hij voor de kleinste dienst of attentie al dankbaar', zo lezen we op zijn bidprentje.

Frater 'Kuipers'

Het kostte wat moeite om frater Kuipers op het spoor te komen. Met een naam als deze is een vergissing gauw gemaakt, en pastoor Frank had zich vergist. Op het kaartje had moeten staan: Kuijper. Simon Johannes Kuijper is geboren op 29 oktober in 1913 in Vinkeveen. De pastoor kende hen dus beiden,

wellicht omdat ze tijdens een vakantie samen bij de pastoor op bezoek zijn geweest. Als de felicitaties waarvoor de pastoor hen dankte zijn zilveren jubileum in augustus 1934 betroffen, dan heeft dat bezoek misschien in de zomervakantie van dat jaar plaats gevonden en was het wellicht een kennismakingsbezoek van Engelbertus Haafkes aan de nieuwe pastoor van zijn parochie. Pastoor Frank was immers in maart van dat jaar zijn werkzaamheden in Borne begonnen.

Simon Kuijper startte in 1926 zijn gymnasiumopleiding in het klein seminarie in Zenderen, waar hij, evenals Gradus Haafkes, eindexamen deed in 1933. In dat jaar begonnen hij en Gradus het noviciaat in Boxmeer en ging Simon Kuijper voortaan als Paulinus Kuijper door het leven. Na Boxmeer deed hij enkele jaren filosofie in Merkelbeek en vanaf 1937 studeerde hij enige tijd theologie in Rome. Paulinus was waarschijnlijk een studiehoofd, maar in 1939 keerde hij wegens de oorlogsdreiging terug naar Nederland en hervatte hij zijn opleiding in Merkelbeek. Tegelijk met Engelbertus Haafkes en dertien andere jaargenoten werd hij op 14 juli 1940 tot priester gewijd en op 4 augustus droeg hij zijn eerste H. Mis op in Vinkeveen. Het pad van Gradus en Simon, alias Engelbertus en Paulinus, naar het priesterschap ging dus min of meer gelijk op. Mogelijk dat ze niet alleen confraters, maar ook bevriend waren, getuige hun gezamenlijke bezoek aan de pastoor. Na zijn wijding assisteerde hij vanuit het klooster in

Zenderen in parochies in de regio en was hij godsdienstleraar aan het Karmellyceum in Oldenzaal. Van 1953 tot 1958 verbleef hij in het karmelklooster in Nijmegen en vervulde hij de functie van secretaris van de Nederlandse karmelprovincie. Tevens was hij daar prior. Daarna is hij bijna 22 jaar werkzaam geweest in Wegberg, een plaatsje in de buurt van Mönchengladbach, waar eind jaren vijftig de Nederlandse karmelieten op verzoek van de bisschop van Aken de zielzorg op zich genomen hadden. Er was bij de Wegbergse parochianen aanvankelijk wel wat verzet tegen de komst van die Holländer, hoe moest dat immers met hun gebrekkige Duits op de kansel en in de biechtstoel, maar na korte tijd ebde dat weg, en al helemaal toen een van de paters in 1960 schutterkoning werd. Tot 1967 werkte hij er als kapelaan en daarna was hij als pastor verbonden aan het Sint Antonius ziekenhuis daar. Daarbij was hij vele jarenlang subprior van het Wegbergse karmelietenklooster. En nadat hij zoveel jaren achtereen zieken in hun laatste uren had bijgestaan, 'musste er selbst ganz allein den Schritt ins Ewige Leben tun', aldus de tekst op zijn bidprentje. Die stap zette hij op 1 maart 1979, geheel alleen dus. Hij is in Wegberg begraven.

Tot zover deze naspeuringen naar aanleiding van een oud kaartje van een Bornse pastoor aan twee karmelieten in Zuid Limburg. Ze lieten een glimp zien van de levens van drie werkers in de wijngaard des Heren, en van het Rijke Roomse Leven waar ze alle drie deel van hebben uitgemaakt.

Noten

¹⁾ Voor informatie over de karmelieten is gebruik gemaakt van A. Jacobs (2017), *Kroniek van de Karmel in Nederland; 1840-1970*, Hilversum: Verloren.

Veronica Kruijswijk, archivaris van de Nederlandse karmelprovincie, ben ik zeer erkentelijk voor haar hulp bij de reconstructie van de levensloop van de fraters Haafkes en Kuijper.

²⁾ Zie ook: H.W. Temmink (2000), *Het Gymnasium Sint Alberti in Zenderen, Boorn en Boerschop*, 10, nr. 1, p. 2-4 en

³⁾ J. Grootenboer (2009). *Van Nazareth tot Nazareth; religieus erfgoed in Borne*, Hengelo: Smit van 1876

AL MEER DAN 160 JAAR
EEN BEGRIP IN TWENTE

EST. 1858

MORSELT

— MODE —

BORNE: GROTESTRAAT 199-205
OLDENZAAL: BISSCHOPSTRAAT 5-7
WWW.MORSELTMODE.NL

Reuring op de Meijershof - De Black Corner Club

Hans Nijhof

Het artikel over de Cripple Creek Club in het aprilnummer van Boorn en Boerschop van dit jaar heeft een aantal reacties opgeleverd. Eén daarvan kwam uit Hengelo van Pel Kotkamp, initiatiefnemer van 'Poparchief Twente', met betrekking tot de korte beschrijving van de beatclub op de Meijershof. Een mail met als verrassende bijlage een ledenkaart van de Black Corner Club en de vraag of er ook een club met die naam in Hengelo heeft bestaan.

Dat de activiteiten op de Meijershof werden voortgezet in Hengelo begon vage herinneringen op te roepen na het zien van de ledenkaart met drie handtekeningen van de bestuursleden. Eén ervan bracht me aan het twijfelen maar een andere was overduidelijk leesbaar. Niet een echte handtekening maar een stempel met in rode letters de naam J.A.M. Pol.

Een telefoontje naar Jan Pol was voldoende voor een afspraak om nog even de geschiedenis van de club door te spitten en de vraag beantwoord te krijgen. Tijdens een geanimeerd gesprek in de gezellige tuin van Jan en Thilda kwam het antwoord inderdaad met, als aanvulling op de eerder informatie van Frans Nijkamp, Jan's versie over het wel en wee van de beatclub op de Meijershof in 1965.

Op sintels en boomstammen

'Je bent rijk in de Ennekerdijk'. Jan Pol kan het zeker weten, want opgegroeid op de Meijershof heeft hij na zijn huwelijk tot op heden, zij het op meerdere adressen, altijd in de historische straat gewoond. De gevleugelde woorden van Jan kan ik volmondig beamen, want de bijna dertien jaren van mijn kindertijd die ik doorbracht in een van de oudste straten van Borne behoren tot de mooiste van mijn leven.

Regelmatig trokken buurjongens uit de Ennekerdijk naar de in het verlengde van de straat liggende Meijershof. Het 'pleintje' voor Jan's ouderlijke huis met aan de overzijde de Oale Schöp van De Mösselboer en het 'Mezenhoes' was bedekt met sintels. Een uitstekende ondergrond voor speedway rijden op oude fietsen, maar een waardeloze mat om op te voetballen. Maar ondanks dat werd er gevoetbald en fanatiek met als gevolg zwarte handen geblutste knieën en schaafplekken van onder tot boven. Na de 'wedstrijd' werd er uitgerust en bijgekleet op de stapel boomstammen voor de werkplaats van Hendrik Pol, Jan's vader. Vanaf daar hadden de jongens, waaronder steevast Frans Nijkamp en Jan zelf, een

mooi zicht op de woning van Mees. De sterke verhalen vlogen in het rond, maar dat het 'Mezenhoes' het middelpunt zou worden van een waar gebeurd sterk verhaal kwam toen nog niet bij de jongens op.

Een beatclub

De laatste bewoner van de voormalige klompenmakerij, Hein Mees, overlijdt in 1965 en daarmee komt het pand aan de Meijershof nr. 4 leeg te staan. De vrienden Frans Nijkamp en Jan Pol worden op een idee gebracht. Na de opkomst van de nieuwe muziekstroming 'De Beat', wordt in de nabije omgeving de een na de andere Beatclub geopend met de succesvolle Cripple Creek Club in de Keizerskroon als dichtstbijzijnde. Het nu leegstaande pand lijkt voor Frans en Jan een uitstekende locatie om hier ook een dergelijke uitgaansgelegenheid te vestigen.

Frans Rientjes van de Meijershof is eigenaar van het pand. Het blijkt voor de beide vrienden niet zo moeilijk om Frans voor hun idee te winnen. Hij vindt het wel oké en zo kan begonnen worden met de inrichting van een nieuwe beatclub in Borne.

Creativiteit, risico en kennissenkring

Een vastomlijnd plan voor die inrichting is er niet echt en er zal toch eerst een oplossing gevonden moeten worden voor de afwezigheid van een onmisbare voorziening. Voor een goed draaiende club waar de activiteiten voornamelijk 's avonds plaatsvinden, is verlichting en een stroomaansluiting voor de geluidsinstallatie een vereiste, maar de nutsvoorzieningen zijn afgesloten en dat betekent geen stromend water en geen elektriciteit. Enig creatief denkwerk, wat risico nemen en een goede kennissenkring vormen de sleutel tot de oplossing. Er wordt contact opgenomen met Willie Annink, bij veel Bornearen bekend als dé technische man van de IJsselcentrale. Hij is bereid om het probleem te tackelen.

Het elektriciteitsnetwerk is nog bovengronds en voor het huis staat een houten paal waarlangs de leiding loopt. Willie voorziet zijn voeten van een paar klimbeugels, begeeft zich tot boven in

De werkplaats met de boomstammen op de Meijershof

de paal en koppelt vaardig een stroomkabel aan het netwerk. De klus is vlot geklaard en, hoewel niet geheel volgens de regels, de stroomvoorziening is geregeld.

De hierboven genoemde drie eigenschappen worden ook aangewend om de inrichting van het pand compleet te maken en dat moet gebeuren zonder al te veel onkosten te maken.

Een bar is een onmisbaar attribuut in een club. Daarvoor valt het oog op het houten bed van wijlen Hein Mees. Met een beetje zagen en timmeren wordt het ledikant omgetoverd tot een heuse Bier- en wijnbar.

Voor de entree, waar de ontvangst van de gasten zal plaatsvinden en de kaartjes verkocht gaan worden, moet een passende balie worden aangeschaft. Op de tweesprong van de Morseldijk en de Woolderweg staat de VIVO-winkel van Been. Daar wordt een oude toonbank te koop aangeboden. Voor tien gulden mag deze worden meegenomen en de nieuwe aanwinst wordt vervolgens passend geïnstalleerd.

De boel moet nog wat meer gezelligheid uitstralen en daarvoor wordt gekozen voor een in de jaren zestig veelvuldig toegepaste versiering: visnetten. Voor deze en andere accessoires wordt een sponsor gevonden in de persoon van Albert Stroeve.

De draaitafel

Intussen is er ook een technisch medewerker aangesteld die zorg moet dragen voor het aanbrengen van de visnetten, ballonnen en ander sfeerverhogend materiaal. Het is Herman Roetgerink die ook verantwoordelijk wordt voor de geluidsinstallatie, waaronder de pickup en luidsprekers. Herman woont rechts naast het Bussemakerhuis, tegenover de dames Weustink. Zij hebben tijdelijk een medebewoner in huis, de heer Wissink, en deze meneer beschikt over een heuse platenspeler.

Hoe het precies geregeld wordt is niet helemaal duidelijk, maar dankzij het grootmoedige gebaar van heer Wissink beschikken de jonge ondernemers over een voor een beatclub onmisbaar apparaat. Weliswaar in bruikleen, maar dat mag hem de pret niet drukken. De pickup zal als het nodig is weer netjes worden terugbezorgd

- Wissink moet inderdaad een edelmoedig en vrijgevig man zijn geweest, want waarom leent hij een voor die tijd toch redelijk kostbare platenspeler uit aan een paar, met alle respect, druistige jonge avonturiers. Jan herinnert zich nog dat het apparaat inderdaad weer teruggegeven is, maar dan in een zeer slechte staat. Pijnlijk glimlachend moet hij toegeven dat hij er wel met een gevoel van schaamte aan terugdenkt. -

De ton

De werkzaamheden vorderen gestaag en er ontstaat een ruimte die ondanks het gebruik van basale middelen best wel gezellig en knus genoemd mag worden. Maar ja, het geld groeit de beide jeugdige on-

Het Mezenhoes. Tussen de boom en het huis is de houten elektriciteitspaal nog zichtbaar

dernemers niet op de rug. Een ingrijpende verbouwing is dus niet aan de orde, met als gevolg dat de nog aanwezige 'ooldn boozem' (de schouw) gewoon blijft zitten waar die zit. Ook moet er bezuinigd worden op elementaire voorzieningen zoals het sanitair. Het toilet is niet meer dan dat wat je nog kunt verwachten in zo'n oude woning: een ton in een kleine ruimte die kan worden afgesloten met 'ne krab', een houten sluiting, op de deur. Dat kan er wel mee door....., toch?!

Een naam

Tijd om de zaak te openen, maar niet eerder dan dat deze een passende naam heeft gekregen. Als je in Borne zegt dat je in 'n Zwatn Hook' woont, weet elke Bornenaar wel wat je bedoelt en als je die naam volgens de hippe regels van de zestiger jaren vertaalt naar het Engels wordt het Black Corner. De nieuwe Bornse beatclub gaat dus Black Corner Club heten, kortweg BCC, een mogelijke concurrent van de al bestaande CCC in de Keizerskroon. De drank is besteld, de plaatjes kunnen worden gedraaid, dus laat de jeugd maar komen!

Gemotoriseerd publiek

En die komt, want kort na de start van de nieuwe club trekken de jongeren in drommen tegelijk naar de Meijershof, te voet, op de fiets of op de populaire brommer. Het duurt niet lang of de eeuwenoude historische plek staat, naast de 'gewone' fietsen, vol met Kreidlers, Zündapps, Puchs, Tomos'en, DKW's en een enkele Solex. Hun eigenaren vermaken zich uitstekend in de nieuwe club waarvoor helemaal geen reclame gemaakt hoeft te worden, want dat gaat als vanzelf van mond tot mond. Zelfs de Cripple Creekers banen zich een weg door het Rientjesbos om de sfeer te proeven.

Het is trouwens niet alleen de jeugd uit Borne die haar vertier komt zoeken op de Meijershof. Het nieuws van de pas geopende club bereikt ook de jongeren uit Hertme, Bornebroek, Saasveld en Delden. Zelfs vanuit Hengelo, dat toch al een flink aanbod aan uitgaansgelegenheden heeft, komen er jongelui die het Bornse sfeertje wel zien zitten.

Gezellige buren

Maar daar blijft het niet bij. Het is zomer en voor de boeren is er veel werk aan de winkel en na gedane arbeid is het goed rusten al of niet onder het genot van een alcoholische versnapering. Het kan dan ook zo maar gebeuren dat na het hooien de een na de andere binnenkomt. Het zijn bekenden uit de directe omgeving waaronder Hassels-Mönning en Schwering. Maar ook eigenaar Frans Rientjes en zijn vrouw Agnes zijn van de partij. Van de beoogde rust komt overigens weinig terecht, want de aanwezigen werpen zich fanatiek op een potje 'knobbelen', een populair gezelschapsspel dat vaak in cafés wordt gespeeld. Zonder de regels van het spel uit te leggen: er wordt gespeeld om een flesje bier. Maar het enthousiasme groeit gestaag en uiteindelijk gaat het bij de inzet niet meer om een flesje maar om een hele krat! Jan: *"Het gevolg was dat de een na de andere krat moest worden aangerukt en die vormden een stapel tot aan het plafond. Dat kon in nog geen zes weken worden opgedronken."* - Dat gebeurt dan ook niet en dus blijft het beregezellig en loopt het nooit uit de hand. -

Het bestaan van de nieuwe club dringt ook door tot het nog wat jongere volk. Te jong eigenlijk, maar het wordt een paar jongens uit de Ennekerdijk gegund om af en toe 'achterom' te komen en een bezoekje te brengen aan de oude schuur waar de drankvoorraad staat. Peter Roetgerink weet zich nog te herinneren dat dit voor hem en overbuurjongen Gerard Leushuis een leuke tijd was. Af en toe een glaasje ranja is in die tijd al een hele traktatie, maar als je je te goed mag doen aan de diverse goddelijke frisdranken zoals Coca Cola, Seven-up, Sinalco en Chocomel, waan je je in de hemel. Die verandert dan overigens weer in de hel als de zoete en koolzuurrijke inhoud van de nog onwennige maagjes van de beide knapen begint op te spelen. Het gevolg is een kokhalzende run naar de achter de BCC gelegen rondwegslot, waar de kostbare lading moet worden geloosd.

Feest zonder einde

De algehele consumptie van bier, wijn en fris is aanzienlijk en groothandelaar Joop Stegeman, de vaste leverancier, komt dan ook twee keer per week voorrijden om de voorraad aan te vullen. Jan somt op: *"18 kratten bier, 12 kratten cola, 8 kratten Sinalco (sinas) en..... 2 kratten chocomel.* De chocolade-drink komt mede binnen op verzoek van Agnes Rientjes omdat dit haar favoriete drankje is. Meestal blijven er nog twee kratten bier achter in de wagen van Stegeman. Als Jan vraagt waar die naartoe gaan, is het antwoord: *"Naar de Keizerskroon."* De genoemde hoeveelheid drank die bezorgd wordt, bewijst dat het aantal bezoekers hoog is. Jan bevestigt dit met de toevoeging: *"De BCC was bij wijze van spreken 24 uur per dag geopend. Het was een feest zonder einde en er golden geen sluitingstijden."*

Hoge nood

Als de drank dan toch ter sprake komt.... 'het meeste wat erin gaat, moet er ook weer uit'. Voor deze behoefte is men aangewezen op de al eerder beschreven toiletvoorziening. Met enige regelmaat klinkt er gegil uit de richting van het 'gemak', meestal wanneer een van de heren het toilet wil bezoeken als het nog door een dame bezet wordt of wanneer die de kleine ruimte net wil verlaten. De volgens de horecawet voorgeschreven maar ontbrekende voorziening in de vorm van gescheiden toiletten roept vraagtekens op. De oplossing vergt enig denkwerk, maar is briljant in al haar eenvoud. Bij de entree wordt een bord opgehangen met de tekst: 'Herren, volg de pijlen.' Als de mannen dat vervolgens ook gaan doen, worden ze via de pijlenroute naar de tuin geleid. Daar staat een stevige perenboom, het perfecte urinoir.

De kas

De sfeer is goed, de mensen blijven komen en er stroomt ondertussen aardig wat geld in de kas. Deze moet goed beheerd worden maar een echte kluis of brandkast is niet persé noodzakelijk. Een houten sigarenkistje voldoet om de gedeerde opbrengsten veilig in op te bergen. De ene week is het gelddoosje onder de hoede van Jan, de andere week onder die van Frans.

De huisband

De pickup van meneer Wissink draait overuren, maar er is ook af en toe live-muziek. In Borne zijn inmiddels al wat bandjes geformeerd. Zo ook door de gitaristen Lou Groenhuizen en Andries Dijkslag. Hun band stort zich op de beatmuziek onder de naam 'The Rangers' en wordt min of meer de huisband van de BCC. Voor de muzikanten is er niet echt een podium beschikbaar en dus moeten ze zich schikken naar de enigszins krappe ruimte. Dat betekent dat er deels moet worden plaatsgenomen onder de 'boozem'. Andries, niet echt een kleine jongen, heeft zijn plek gevonden onder deze schouw. Als dan de band begint te spelen, kan het publiek net niet zien met hoeveel overgave de gitarist de nummers meezingt. Ze zien wel zijn lijf, maar zijn hoofd gaat volkomen schuil in de schoorsteen.

Het einde

De muziek, middels de platenspeler of van de band, het geluid van stemmen van de bezoekers dat toeneemt naarmate er meer wordt gedronken en vooral het luidruchtige vertrek van de jongens die hun brommers starten en vervolgens knetterend wegscheuren tot diep in de nacht, roept de vraag op of dit allemaal wel goed blijft gaan. Hierbij kun je voorzichtig denken aan overlast.

En ja, er komen klachten uit de buurt. Jan en Frans worden op het gemeentehuis uitgenodigd voor een gesprek met adjudant Broekhuizen van de Bornse politie. In alle redelijkheid wordt de situatie besproken en komt men tot de conclusie dat de club moet worden gesloten. Wetende dat de klagers wel gelijk hebben, maar met pijn in het hart doen de kameraden wat hen is opgedragen. Ze mogen de zaak nog een week open houden om de nog aanwezige voorraden op te maken, maar dan gaat de deur op slot. Na een bestaan van slechts een aantal maanden gedurende de zomer van 1965, komt er een einde aan de nog jonge maar dan al geliefde en succesvolle Black Corner Club. Voor veel mensen die deze geschiedenis kennen houdt het hier dan ook op.

Tegenwoordig wijst niets er meer op dat hier ooit een beatclub gevestigd was

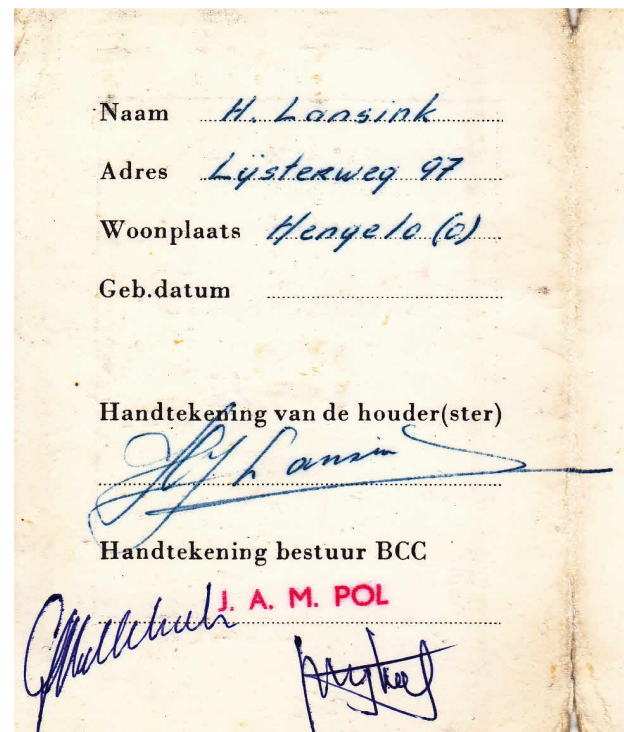
Doorstart

Maar toch, de rust mag dan weergekeerd zijn op de Meijershof, kennelijk niet in het hoofd van Jan Pol. Hij heeft de smaak duidelijk te pakken en overweegt een doorstart van de club. Niet in de directe omgeving van de oude, ook niet in op een willekeurige andere plek in Borne, maar in Hengelo. Daar moet je op dat moment zijn voor de echte Beat-sfeer die je kunt opsnuiven in met name de Rootie Tootie en de Easy Beat.

Het antwoord op de in de inleiding gestelde vraag is dus: ja, de Black Corner Club in Hengelo is een voortzetting van die uit Borne. De ledenkaart is uit-

gegeven door het bestuur van de club. Jan heeft twee bekenden uit Borne gevraagd om samen met hem het avontuur aan te gaan. De tweede handtekening op de kaart is van Gerard Vollenbroek en mijn vage vermoeden krijgt een plek als Jan bevestigt dat de derde van Jos Nijhof is, mijn oudere broer. - Ja, hij heeft er wel eens iets over losgelaten maar niet in zoveel bewoordingen. -

Gerard en Jos hebben samen in een dixieland-band gespeeld, maar ze zijn overgestapt naar de Beat (popmuziek) in de Bornse band The Pops. Met hun artistieke en muzikale achtergrond vullen ze Jan aan in een, zoals Jan het uitdrukt, 'bestuur op hoog niveau'.

De lidmaatschapskaart met de handtekeningen van Gerard Vollenbroek, Jan Pol en Jos Nijhof

Het filiaal van de BCC

Maar.....een afgeleide van 'n Zwatn Hook in Hengelo, is dat niet de goden verzoeken?

Jan gaat voor het eerlijke verhaal.

De zaal van Het Wapen van Hengelo van de familie Falkman aan de Deldenerstraat is beschikbaar en

deze kan door de jongemannen worden ingericht als beatclub. De onvermijdelijke visnetten komen weer aan het plafond en de boel wordt verder versierd met fraaie tekeningen. De discotheek is een pronkstuk op zich, want deze wordt door Gerard zodanig ingericht dat er tijdens het draaien van de plaatjes op een groot scherm dia's met afbeeldingen van de artiesten worden getoond.

De basis is goed en om toch vooral professioneel over te komen, wordt besloten lidmaatschapskaarten uit te geven. Deze kaarten moeten zijn voorzien van een pasfoto van het clublid en de handtekeningen van de bestuursleden. De vraag hoeveel van die kaarten er zijn uitgegeven, wordt met een grote aarzeling beantwoord: ...????... dertig? Hoe dan ook, Tubantia kondigt aan dat er een filiaal van de Black Corner Club wordt geopend en het feest kan beginnen. Maar hoewel alles dik in orde is, loopt het niet storm. Ondanks bijzondere activiteiten zoals een actie voor 'hongerig India' met medewerking van de MNM's, voorheen The Rangers, de huisband van de BCC.

Het Wapen van Hengelo aan de Deldenerstraat

gaat, kan de rekensom al maken tijdens het optreden. Het aantal bezoekers bedraagt twintig personen en de totale opbrengst zal dus FL. 30,- zijn. Aan het eind van de avond gaat de band naar huis met een gage van maar liefst 3 Nederlandse gulden.

"Dat heb ik geweten", grinnikt Jan, "ze konden me wel vermoorden en bovendien kwamen de ouders van de bandleden ook nog even verhaal halen. Met woedende blikken in hun ogen riepen ze: "We komen hier nooit meer terug!"

De concurrentie is te groot, de schwing komt er niet in en om de zaak toch draaiende te krijgen wordt overwogen om het over een andere boeg te gooien, Maar kennelijk ook zonder succes. Het bericht in dagblad Tubantia van 4 maart 1966 met de

Beat voor brood
 HENGELO — De **Black Corner Club** uit Hengelo zal vanavond een groot carnavalsfeest organiseren in café 't Wapen van Hengelo. De opbrengst van deze avond, waaraan zal worden meegewerkt door de MNM's, is voor hongerig India.

Het zal mogelijk te maken hebben met het feit dat de Bornse jeugd in Borne blijft en de meeste jongeren uit Hengelo en omgeving hun weg al hebben gevonden naar de Rootie Tootie en Easy Beat. Hoe dan ook, de opkomst is zeer mager.

Jan illustreert dat met een mooi voorbeeld: er is een band gecontracteerd. Uit advertenties maken we op dat dit 'Les Relagues' moet zijn geweest. Een entreekaartje kost 49 cent, een bewuste keus, want over een entreeprijs onder de 50 cent hoeft geen belasting betaald te worden. Maar met slechts een handjevol bezoekers kom je met 49 cent per persoon niet ver. Daar kun je geen band van betalen.

Dan wordt er een andere formule toegepast die inhoud dat de entreeprijs FL.1,50 gaat bedragen en de band 10 procent van de totale opbrengst van de entreegelden tegemoet kan zien.

De eerstvolgende band die met de regeling akkoord

Black Corner Club stopt met beat
 HENGELO — De Hengelose **Black Corner Club** zal na dit week-einde geen specifieke beat meer brengen. Na de **Trio Club**, die eerder besloot dixieland weer een kans te geven, gaat nu ook de BCC gedeeltelijk over op deze vorm van jazzmuziek. De overige bewegingen van de danslustige bezoekers zullen voortaan synchroon lopen met de klanken van wat het bestuur „gewone dansmuziek” noemt.

aankondiging van het bestuur om van de beatmuziek over te stappen op Dixieland en 'gewone dansmuziek' is het laatste dat van de BCC vernomen wordt. De stekker gaat eruit. "Met bloedend hart", verzucht Jan. Hij wordt nog wel gebeld met het verzoek de reclamebiljetten van de club van de lantaarnpalen te verwijderen.

Met dank aan:

- Jan Pol; voor de uitgebreide informatie, de koffie en de permissie te gaan voor 'dichterlijke vrijheid'.
- Frans Nijkamp; voor de informatie en de permissie voor het 'hele verhaal'

PROFILE *Weijenborg*
DE FIETSSPECIALIST

*Deldensestraat 56
7621 EK Borne
Telefoon 074-2671910*

Hassink.

VERPAKKINGSDRUKWERK

PASSIE
VOOR
ZICHTBAARHEID

Jachtlust

HOTEL & RESTAURANT

Weerselosestraat 306 | 7626 LJ Hertme | T 074 266 16 65

Excursie naar Clemenswerth

Jurrie Haak

Na twee jaar geen uitstapje vanwege corona kon de traditionele excursie van onze vereniging dit jaar gelukkig weer doorgaan. 's Morgens stond de bus van taxi Konink al vroeg klaar om vol richting Duitsland te vertrekken. Niet de snelweg, maar een landelijke route voerde ons naar de eerste stop. Nabij Haselünne, bekend om zijn Berentzen Apfelkorn, bevindt zich een See, die is ontstaan door afgraving van zand t.b.v. de A 31. In het hierbij gelegen Haus am See stond voor een ieder de echte Duitse Kaffee mit Kuchen klaar.

Onze volgende stop was de Hübener Mühle. Een unieke combinatie van zowel een water-, alsook een

windmolen. Voor zo ver bekend is dit het enige exemplaar dat er nog over is, dat of met wind, of met water graan kan malen. In twee groepen kregen we een rondleiding door de molen tot aan de hooggelegen omloop aan toe. En verder werd er een film vertoond van de restauratie of hoe het malen in zijn werk gaat. Wie de molen nog eens wil bezoeken; in de nabije omgeving is ook nog een hunebed en een aantal grafheuvels te zien, waar wij door het volle programma geen tijd hadden.

Na een korte rit kwamen we aan bij het slot Clemenswerth, waar we onthaald werden in de Schlosskeller voor een lunch. Hier stonden koffie, broodjes, appels en een kop overheerlijke, rijkelijk gevulde goulashsoep op het menu. Aan de geanimeerde gesprekken te horen had iedereen goede zin om het jachtslot, waar al duidelijk zicht op was, te bekijken.

Wederom werden er twee groepen geformeerd: een groep die met een Nederlands sprekende gids mee ging, de andere groep met een Duitssprekende. De laatste ging allereerst met de groep naar de kapel, één van acht paviljoens die rondom het jachtslot

staan. Hier kon de bouwer van het slot, Clemens August I, keurvorst en aartsbisschop, de dagelijkse mis bijwonen. Samen met zijn genodigden. Ook voordat men op jacht ging, werd er eerst om een goede jacht gebeden. Het volgende paviljoen was de voormalige keuken, waar het talrijke personeel de diners voorbereidde. Hier bevond zich ook een kleine expositie met serviesgoed uit het slot. Een mooi detail waren de toiletten aan de achterzijde van dit gebouw. Met poepdozen die aangesloten waren op een rioolsysteem, vrijwel uniek in die tijd. Nu was het eigenlijke hoofdgebouw aan de beurt, een jachtslot gebouwd in de jaren 1737-1747.

In de hal was het stuivertje wisselen met de andere groep. Iedereen werd verzocht om sloffen over het schoeisel aan te trekken om de marmervloer in de hoofdruimte te ontzien. Sloffen uit voor de ene groep en sloffen aan voor de andere. Vanuit het midden van de hoofdzaal, waar een windros op de vloer is gelegd in het marmer, heb je een prachtig gezicht op de 8 enorme lindelaneën. De gehele zaal is aangekleed in de Rococo-stijl en aan de oost- en westzijde waren er twee uitspringende zijvertrekken. In deze ruimte aten en vermaakten de vorst-bisschop en zijn gasten zich. Terug in de hal gaan twee wenteltrap-

pen naar de bovenverdieping, waar je in een hal komt. De muren bekleedt met prachtige wandkleden. Daarachter zijn twee slaapkamers. Het verraste mij hoe klein ze zijn. Ook hier weer een mooi detail. Een "verborgen" deur met daar achter een trap die naar de derde verdieping gaat of naar beneden, zonder enige afwerking, voor het personeel.

Na de bezichtiging had een ieder even een vrij moment om rond te wandelen. Het weer was ons die dag zeer goed gezind, dus er werd driftig gebruik van gemaakt. De meesten gingen nog naar de kloostertuin. Anderen namen alvast een voorschot op de frisdrank of kochten een biertje of wijntje.

De terugweg ging vlot. Nu geen binnenwegen, maar autobahn en hoofdwegen. Voldaan kwamen we om 18.10 u. aan bij het station in Borne. Een geslaagde dag. De forse fooi aan de chauffeur toonde aan dat iedereen zich opperbest had vermaakt. Dank aan de excursiecommissie. Ik kijk al weer uit naar de volgende excursie

In memoriam

Redactie

In de afgelopen periode zijn twee markante medewerkers van Boorn en Boerschop van ons heengegaan: Henk ten Thije en Johan Kwast.

Henk ten Thije

Als voormalig werknemer van Spanjaard, waar hij het bedrijfsmagazine verzorgde, was hij een vraagbaak die van alles wist over de voormalige grootste werkgever van Borne. Ook schreef hij een aantal artikelen voor ons blad en toonde zich een kei op het gebied van de bladopmaak. Samen met Jaap Grootenboer was hij jarenlang als raadgever op de achtergrond aanwezig om de redactie van Boorn en Boerschop van advies te dienen. Henk was bovendien een groot muziek liefhebber en een rasverteller die zijn vermakelijke anekdotes vaak onderbouwde met de nodige humor.

We zullen zijn innemende persoonlijkheid missen.

Johan Kwast

Johan Kwast staat natuurlijk bekend om zijn niet aflatende strijd voor het behoud van de streektaal. Om hem de eer te bewijzen die hem toekomt, wordt zijn 'in memoriam' door Leo Leurink verwoord in de rubriek 'OP ZIEN TWENTS' e-zegd en e-schreeven.

‘OP ZIEN TWENTS’ e-zegd en e-schreeven. - Rubriek in de Twentse taal -

Inleiding: Leo Leurink

Um te beginnnen wik evven stistoan bij het oet de tied kommen van Johan Kwast, al joaren laank nen vasten platschriever in dit blad en ok in 'n Bodbrief, het blad van 'n Kreenk vuur de Twentse sproak. Tot an zien 90^e joar hef Johan ziene verhalen e-schreeven, met boetengewone mooie Twentse oetdrukkingen, dee'j rechtovoort bienoa nich meer heurt. Noch nich zo lang e-leden verscheen der 'n klook book van Johan met vieftig van ziene verhalen. Nich zo as gebroekelijk in gedrukte voorm, mer met ziene haand e-schreeven teksten. Zoas dat bij Johan gewoon was allens in heufdletter! De titel van zien book heet dan ok 'Tusken doem en wiesvinger'. Johan schreef nich eankel oaver vroeger mer ok oaver zien daagnse doon en loaten in dizze tied. Het gloepens mooi beschreevene vertealsel 'Remmen man!', 'n vuurval met zienen schootmobile is doar 'n heel raak veurbeeld van. Johan was ok met hert en zeel midweenterhoornbloazer en deu van jongs of an fanatiek an atletiek, vuuural hardloopen. De weenterdag deu hee geern met an schaatsloopwedstrieden. Hee mog wal es dik doon oaver ziene prestaties, mer dat wilt wiej em hierbiej geern vergeaven, umdat hee der zo mooi oaver schreef. Wiej zölt ziene verhalen, in 't verscheet, wal missen, mer goddaank hew nog wat van em op de plaank liggen en köw oet zien noageloaten weark nog nog nich eerder in dit blad verschenen verhalen in de kommende tied opnemmen.

In memoriam
Johan Kwast

Johan, nog healder biew leaven, is bijnoa 91 joar oald wöddn.

Wieder in dizze rubriek vanzölf 'n verhaal oet 't noageloaten weark van Johan Kwast. Van miene kaant dizze maal mien zich op de hedendaagnse zörgelijke economische tieden. As ik dit schrief (half oktober) wödt de zorgen met 'n dag slimmer! 't Is nich te hoppen, da'w in december, as Boorn en Boerschop bij de leu op de mat valt, het blad mut leazen met de musse op 't heufd en met ne duffelsen jas an en doarbij met 'n c.v.-kettel op 'n heel leag pitje. Ik hoppe met oew, da'w 'n brand en de wöarmte der inhoolt.

Den 'Looien Kelendel'

'Alie van 'n Kreenk' hef de Johanneskeark wier mooi vol kregen. Gert Jan oet Maarkel brech dit maal 't verhaal 't (K)ool Testament'. Wee eerder de stukke van em 'ezeen heft, is vaste wier van de petiej. 'n Noazit is in 't angrenzende Kulturhus en ok doar zit 't vol. Kuieriej met bekeanden en onbekeande leu genog. De tied vlog. In de rappigheid heb ik der ok nog twee maal mien verhalenbook 'Tusken doem en wiesvinger' an de man 'e brach. 'n Middag is good besteed.

As ik in 'n Panda stap, zit mij niks in de weg um miezelf ees good te doon an nen loempia van 'n Chinees. 't Möt der mear 'n maal of. Noa drie langen drie kotten wochen, ik met 'n loempia op 't hoes opan. Hebt ze mie der ok nog ne lap kroepoek bie doan? Of is 't ne deuze steernflickers? Och, 't döt der nich zovöl too. Ik pak oet. Kroepoek blik nen groten rooien joarkelender te wean. Mooi verpakt, dat wal. 'k Heb zölf nen umlegkelender van de baank en gin verlet an zo'n soepding. Elk joar gooit ze oe wier dood met 'n geval waar gin Meanske op zit te wochen. Good bedoeld, mear zollen dee Chinezen nog aaltied nich duur hebben dat ze de leu hier opzadelt met spul dat gin meanske broekt?

Hoo wörd ik dat onding wier kwiet? 'n Zön oet Boorn zal voort zeggen: "Vot der met!" Joa, Joa.

't Mag wean da'k 'm bij de dochter in Hengel, woar ik eenmaal in de wekke hen etten goa, heanig slieten kan? Joa, mear ok doar wördt-e rap verdan bonsjoerd. Binnen de kotste keren is mienen kleanzön de klos. Ok hee dech: "Hoo kom ik der geschikt of?"

As wie den Eersten Kersdag te hoop 't lekkere etten achter de kneup hebt, keump-e met nen kleanen kwis op de proppen. Gin makkelijke vroagen woar hee oons 'n kop oaver löt breken. Wus ieleu dat de Finse taal völ invloed van 't Hongaard hef? Der is ok een mooi prieske an verbeunden. Loat ik noe den kwis winnen en ieleu veult em al: opa geet wier met dee rooie lap op de kökken an. Moargen et ik bij 'n oolsten oet 't nus, in 'n 'kop van Oawerijssel'.

Mienen schoonzön haalt mij of. In 't hengoan effen oaver Heino, mien book bij nen dienskame-road achter de duur hen schoewen en dan geet 't verdan noar 't oale Haandelstadje.

De beare kleandochters bint ok in Blokziel. 'n Oolsten hef ne goo baan bij de Rabobaank in Londen, dus an bettere kelenders gin gebrek. Den jongsten en euren Thomas bint van Amster-

- Rubriek in de Twentse taal -

dam kömmen. Zee is diëtiste, zeait mear: wearkt vuur Schroalhans. Hee zoch et hogerop, is piloot bie de KLM.

As wiej Thomas noe ees den kelender ansmeert! Thomas, ne vromme, verneamstige jong, zöt der voort wat in. Zo te zeen is-e der nog bliej met ok, mear ie zeet em deanken.

Oawer 'n dag of wat vlög hee noar Hongkong en ik weet wal vuur vaste dat hee den 'looien kelendel', den 't votsmieten nog nich weard is, daor wal kwiet wördt.

Of de Chinezen der bliej met bint, is 'n aander verhaal. Afijn, één ding is duudelijk: 't prebleem lig noe woar 't heurt!

1 januari 2020
Boorn, 't Dijkhuis 131

Johan Kwast

Limericks

Stikstof-oetstoot verbod.

Nen nogal löslievigen veeboer oet Boorn,
dörf genne weend meer te laoten goan.
Naar bang vuur te völ stikstof-oetstoot,
knippe de billen stief an mekaar, den bloot.
I.p.v. loaten goan, lötte noe de weend stoan!

Recht van oaverweg !

n Gammel(ker) boertje

'n Nöttelig kötterboertje oet Gammelke
zat met ne leuge maag den rammelde.
Höngerig gung-e noar 't hoonderhok
en greep klabats ne hen van 'n stok !
Nig de boer, mear noe de hen den jammerde.

Nen onbekwoamen vearkensmester oet Zwijndrecht
kwam duur te völ borrels biejnoa onder'n trein terecht.
Op ne spoorwegoavergaank den nig was bewaakt
krabbeln hee wier op de been en reup 'n luk geraakt:
"Trots recht van oaverweg wödt ik hier hoast plat-elegd".

Leo Leurink

Het geet nig best met de economie !

Eerst de corona-elleande, doarnoa 'n oorlog in Oekraïne. Van beide bint wiej trouwens nog nich of, met as gevoalg groezelig hoge braandstofpriezen. 'n Noaslep doarvan is dat 't leavensoonderhoald slim köstelijk wödt en het geald oe de knip oet vlög.

Doarbiej komp nog dat 't vuurjoar en 't zommer körk-dreug en gloepens heet is wes. De tuffel in mien greuntehöfke köj bieje wieze van spreken hoast gebroaden oet 't oetgedreugde zaand gaddern.

't Was al verdan pappen en nat hoalden. As 't met de dreugte zo verdan geet, dan krieg wiej òk nog gebrek an water en betaalt wiej òk doarvuur de heufdpries.

Biej al dizzen kommer en kwel, hieroonder

sprekweurdelijk samen-evat, köj wa opmaken dat nich eankel de kappers met de haande in 't hoar zit. Al völ eerder bint, zowal de tabaksweenkeliers as de rokers duur de hoge accijns, de sigaar!

Umdat hier van 't zommer hoast gen reagen is vallen is 't water in oonze rivieren almear wieder zakt, woarduur de binnenschippers heanigan an leager wal raakt. De zwembaden hebt wa genug water, mer um dat waarm te hoolden is 't duur de hoge gaspriezen hoast nich meer te betalen.

Zoodöanig könt de badmeesters 't heufd nig meer boaven water hoalden. Mer as heur 't water tot an de lippen komt, wat dan? Da's nich te hopen, zear de keerl, dee badmeesters könt wal zwemmen, mer ik kan't nich !!

- Rubriek in de twentse taal -

Noe 'k toch oawwer water heb, de Noordzeevissers vist benaamd um 'n 'Brexit' al 'n tiedje in troebel water en doarduur vist ze ok wal is achter 't net.

En dan nog den belabberden toostaand op Schiphol; doar köj net zo lang wochen tot da'j 'n oons weagt. Het lik mij wal wat vuur te dikke leu dee gern wilt ofvallen! Toch mut 't nich länger doeren of Schiphol zien hele spilke vlög de locht in! Mer dat in de locht vleegen gef nóg meer stikstof!

Het zol können dat de caféterrassen doarum zo vol zit? Mer dat boeten zitten is noe, met of zonder energie vrettende straalkachels an de muur, wal vuurbiej.

Ik deank dat de terrasklaanten noe-en-verdan wal binnen zit en duur de roeten naar boeten kiek. Dat leste könt zee better doon dan te deep in 't gleaske kieken, want de consumptiepiezen in de horeca bint

Stikstofproblemen: Tied dat de boeren de koo bieje de heurns vat? Of nich de boeren, mer mut de regering 't doon? Ik deank beide?

onwies de heugte ingoan. De heel dörstigen mut noe 't gelag betalen!

Afein, met 't oog op 'n oorlog in Oekraïne, ma'w toch rap hopen dat 'r doar gin schot meer inzit !!!

Leo Leurink

Nen tochtigen koo

Nen kearl den nich bekeand was met 't leavn op de boerderiej, vreug zich of wat tochtigheid met nen koo te maakn hef.

't Antwoord was: "Dan mö-j dit deur een dee 't wet deskundig oet loatn legn."

Dow vreug 't an nen boer: "Heeft die tochtigheid iets met wind of storm te maken?" 'n Boer bekeek em en zear, zonder van de wies te raakn: "Niks met de weend, meer van ópweending kö-j better zegn."

Uit het archief van **Jan Homan**

Jan Homan (met de haand hoog) en de koo veur de Aegidiusschool in Hettem

Twente het joar deur

Had blös de weend en 't losse zaand stöf oawer de akkers en de weai'jn
De weentervo'st regeert het laand
met hier en doar wat zwatte kraei'jn
Meer as dan 's oaven's de weend zich leg
komt vlökskes naar benee
Zee dwerrelt zacht op hoes en weg,
oawerdekt het Twentse laand met snee

De sneeklökskes bint oetebleujt,
loat treusteloos de köpkjes valn
In 't grös woar leantebloomn greu'jt
dawwelt 't vee noe oet de staln
As de vöggel zingt het hoogste leed,
de boernleu gloepens drok zint
dan is het veurjoar en ie weet
dat 't leaven wier van niejs begint

In het oosten komp met golden glood
de zommerzun het laand verwaarmn
Hee zal dit laand, mien mooderschoot,
met ziene stroaln vast umaarmn
In 'n schaa ligt lui de beest te dreumn
hoog steet de zun en braand
Geroeske steartf weg achter de beumn
Wat blif is rös in 't Twentelaand

De zun zakt weg, langzaam in de eerd
't Schiense van de moan in 't niej
valt deur de beumn op hoes en heerd
en oawer 't oale Twentse laand van mij
Van de akkers stiegt de slujers op
Zint dat non Witte wieven?
De herfstweend spölt mie um de kop
O, kon 't meer altied zo blieven.

Benny Nijhof

Het dagboek van Treesje Hofstee 3 (De eerste zomer na de bevrijding)

Antoinette Nitert

In de Boorn en Boerschop van april 2020, Themanummer 75 jaar bevrijding, verscheen deel 1 van het ooggetuigenverslag van de bevrijding van Borne door Treesje Hofstee. Wonend aan de Koppelsbrink heeft zij het vertrek van de Duitse soldaten en de inkomst van de Tommy's per uur, per dag beschreven in haar dagboekje. De uitgave van deel 1 van haar dagboekje stopte op de avond van de bevrijding, 3 april '45.

In Boorn en Boerschop 1 van 2022 is het vervolg verschenen, beginnende op de ochtend na de bevrijding. Het verhaal begint met de inkwartiering van de Tommy's en eindigt op 8 mei wanneer in Borne de vredesklokken luiden na de capitulatie van nazi-Duitsland.

Hieronder volgt nu het derde en laatste deel van het dagboek. Het beschrijft de gebeurtenissen van de eerste zomer na de bevrijding, met o.a. het vertrek van de Tommy's en de zomerfeesten met historische optocht.

Treesje was 18 toen de oorlog uitbrak. Ze was de op een na jongste uit een gezin van 9 kinderen van Schilder Hofstee getrouwd met Antje Brok. Zijn schildersbedrijf was gevestigd in het hoekpand op de Koppelsbrink (toen Weerselosche straat), de woning gelegen op de "kop" van het eilandje dat gevormd wordt door een weg rechts langs Hooman Koloniale waren en een weg links waar de ingang van de schilderswerkplaats was tegenover de ingang naar de Mariakapel. Een uitvoeriger levensschets van Treesje is reeds verschenen in de eerdergenoemde publicatie van april 2020.

9 of 10 mei 1945¹⁾

Dagen rijgen zich aaneen, dagen van waanzinnige vreugde, maar ook tevens dagen van dieper smart van dieper lijden voor hen, die zich nu meer dan in deze 5 jaren van leed, zich alleen voelen staan. Zich alleen weten met hun pijn hun verdriet hun opnieuw open gereten wonden. Hoe hoger de vreugde stijgt, hoe dieper het leed vlijmscherp de zielen doorwond. Help hen dragen Zonder klagen.

Jesus laten ze U vinden in hun lijden, geef ook hun de kracht die Gij mij zoo dikwijls geschonken hebt, wanneer ik het tot stikkens toe verlangen niet meester kon blijven, wanneer ik me dan wierp aan U kruis en op-getild werd door Uw lijden. O God wat ben ik blij met U.

De Vr dag²⁾ ben ik met Marietje Spkr.³⁾ Anne⁴⁾ en Mar. Meulem⁵⁾ naar een klein gezellig feestje geweest. We deden het om Marietje Spekr. die daar werkt. Ik was op straat en had me er helemaal niet voor gekleed ik wilde naar een optocht kijken. Zoo van de straat ging ik mee. Eerst was er niets aan. Later werd het gezellig. Op een onverwachts moment werd ik uit m'n stoel op gewipt en moest ik zingen "Home on the range". Allen luisterden, ik deed m'n best. Het aplaus bleef niet uit. Tegen 1/2 10 sloop ik stilletjes weg daar ik wist dat Ken en Harry bij ons waren. Ik wist zeker dat Ken zat te wachten. Ken die zoo doodgoedig is, soms echt nog

een jongen. Die al maar zegt dat ik op z'n vrouw lijk. Harry de geweldige pianist, enorm zo als die spelen kan.⁶⁾

12 Mei We zijn wezen wandelen met een heel stel, ik heb veel met Harry gepraat. 't Was een fijne wandeling.

12 Mei Een wandeling door de Deldensche bossen. Harry, Ken, de dikke Hector en Sjors⁷⁾, Hendrik, Wim⁸⁾ Anne, Marie⁹⁾, Marietje¹⁰⁾ en ik. Ken had een stijve nek. Harry was dol van vreugde dat ie naar huis ging. Ze waren dan ook goed bezig Harry en Jack (de dikke). Alle gekke dingen deden ze of drongen ze mij te doen. De natuur was mooi, ik genoot er van, ik genoot van m'n jeugd van de uitgelaten vreugde van Harry.

Soms denk ik wel, zo als ik omga met Ken en Harry is zoo heerlijk. Niemand zal er iets van denken. Ze zijn getrouwd en daarom niet zoo gauw verliefd. Je kan zoo heerlijk, spontaan met hun praten zoo jovel stoeien. Zoo echt je zonnige jeugd uitvieren zonder bang te zijn, zal ik verliefd worden of hun. Ze praten ze stoeien en lachen met je me maar daarbij vergeten ze niet dat hun thuis hun vrouw en kind wachten. Ze weten wat ze doen. Je weet ook zelf je heerlijke plicht.. Geven wat je geven kunt, maak hun het soldaten leven licht trek ze onweerstaanbaar tot je in eerlijke genegenheid en vriendschap om ze zoo op het goede pad te houden. Geef hun huiselijkheid en warmte, help ze op hun weg van trouw. Geef Jesus, dat door de lach dien Gij me gaf ik veel goeds kan en mag doen. Laat me hem niet misbruiken, richt Gij mijn oogen. Laat ze en afstraling zijn van Uwe reinheid. Behoud me boven alles Rein en zuiver.. "Laat me staan in de zonneglans van Uw reinheid". Richt mijn leven, geef mij een edelmoedig fijn karakter, zegen het.

17 Mei Harry zou gisterenmorgen met verlof zijn gegaan doch 's avonds kwam hij plotseling aan de

bel. Hij vroeg om een tafelkleed er was feest in de school. Hij beloofde tusschen 10 en 11 terug te komen om nog even afscheid te nemen. Hij kwam echter niet. Toen ik goed en wel in bed lag stopte er een auto en werd er gebeld. Ik hoorde dat Harry er was. Marie¹¹⁾ kwam boven en vertelde dat Harry iets te veel gedronken had. Ik werd erg ongerust, ik schoot m'n jas aan en ging naar beneden. Daar zat Harry op een stoel te praten. Ik zag onmiddellijk aan z'n oogen dat ie niet goed was. Het was moeilijk om Harry thans te overtuigen dat ik ditmaal geen gekheid maakte maar in ernst aan hem vroeg loopend naar school te gaan. Ken te wekken en samen hier te komen om de auto te halen. Doch Harry lachte en zei, I am not drunk only a little bit tipsy. Hij zei dat ie goed kon rijden en dat ie naar Almelo ook nog moest.

Toen ik Harry daar zoo zag zitten, niet geheel zuiver, toen ik dacht aan z'n teleurstelling dat hij nu weer zooveel later bij z'n vrouw en kind kwam, kreeg ik diep, diep medelijden. Tranen sprongen in m'n oogen. Wat voor leven hebben deze mannen, deze vaders. Ze denken te gaan naar vrouw en kind en het word maar uitgesteld, ze leven in een vreemd land, vreemde menschen, vreemde taal, niets wat het hunne gelijk is. Oorlog, "oorlog" waar ben je dan toch goed voor. Jij vernietigd stad en dorp wist gehele plaatsen weg van de aarde, laat duizenden in angsten leven, verscheurd gezinnen, rukt liefdevolle vaders weg maakt vele verloofden ontrouw brengt ellende en moedeloosheid, verzwelgt zooveel moois van de natuur, maar boven alles ontnemt de aarde bij duizendtallen de Kroon van Gods' Scheppingswerk "Den Mensch", die naar Zijn Beeld en gelijkenis is geschapen. Neen wij weten niet, maar God laat toe, Hij weet en

"God is liefde".

Na een poosje ging Harry dan toch weg, was ik een jongen geweest ik had hem niet alleen laten gaan. Het was reeds lang middernacht, toen hij voor de zooveelste maal afscheid nam buiten in de stikdonkere nacht. Hij zei, dat hij ons eerst had moeten zien voor hij de volgende ochtend vertrok. Hij vroeg ons hem te willen vergeven. Hij vroeg mij toen hij m'n handen vasthield, "Ben je uit je bed gekomen voor mij? Ik zei ja, doch voegde er bij, maar Harry dat is immers niets". Hij drukte me dankbaar de hand en beloofde me voor deze nacht een verrassing mee te brengen uit Londen. Voorzichtig draaide hij met z'n wagen. "Harry, take car, not for us but for your wife and baby". Deze waarschuwing gaf ik hem mee, daarna verdween ie vlug in de donkere nacht. God bescherm je

Harry.

20 Mei '45. Loeki's verjaardag¹²⁾ Gisterenmiddag ben ik naar Bornerbroek geweest. Vrijdagavond was Wim¹³⁾ hier. Hij wilde graag m'n werk-kamer zien, zodoende vroeg ik hem die avond boven te komen daar m'n domein er erg Christelijk uitzag. Ik was naar ik meen juist met m'n dagboek bezig. We bekeken een en ander daarna werd ons gesprek ernstig. Wim schreef enkele regels in m'n boekje¹⁴⁾.

22 Mei '45 Hoera Ken kwam reeds vroeg in de avond, m'n vreugde was enorm doch deze werd weldra weggenomen. Ken had nieuws, ja inderdaad nieuws. Ken ging vertrekken terug naar Nijmegen. Ja hoe kon het ook anders, wanneer de vriendschap hecht is wanneer je na 6 of 7 lange weken elkander kent en waardeerd, als je juist echt geniet van vriendschap die pas verworven is, dan slaat het uur van scheiden. Ik vond het erg naar. Harry en Ken weg. Wat zal het stil zijn na jullie vertrek. Geen geplay meer, rust, te rustig. "You love to veal". Ja bleven jullie maar, ik hou van jullie beiden zoals ik houden kan en mag van vrienden. Ik verlang naar Engeland, ik weet dat daar mijn dagen zijn voor 100%¹⁵⁾.

30 Mei '45 't Is bijna donker, toch tracht ik iets te schrijven. Iets en toch zooveel. 'n Kleine wandeling, witte bloemen met 'n diep donker hart, bloed-rood de avondlucht. Ze schiepen in mij het geluk. I love. Ja bemin ik iemand? Ik weet het niet. Jubelend, geestdriftig roep ik uit. I love my work. O grootsche schepping wat ga ik in U op vooral de laatste weken. Ik ben zoo gelukkig. Jou te beminnen, jou te bezitten in de macht mijner handen, hoe ver, hoe hoog, hoe lang nog? Jezus help mij, niet voor de roem, doch enkel voor het geluk, voor de kracht der schepping. Jezus schenk ze mij en ik zal nooit geheel ongelukkig zijn. Jezus laat me indien het mogelijk is niet blind worden. Spaar m'n oogen, laat me werken. Doch niet mijn Wil maar de Uwe geschiede. Credo.

1 Juli '45¹⁶⁾. Gisterenavond kwam Harry lopend van Almelo naar ons toe. Hij was terug gekomen van Engeland en was erg moe.

Zondagavond 3 Juli '45¹⁷⁾ Ik ben vreselijk vervelend en dat nog terwijl de zon schijnt, de lucht iets paars is en de vogels heerlijk fluiten. Het zit echter hierin (ik hoop dat de rust komt terwijl ik schrijf) Kapt. Mason¹⁸⁾ zou komen ook Jack (dikke) was van plan te komen. Ik vertelde Jack dat, doch hij zei daarom wel te komen. Ik ging daarom naar Kapt. Mason. Ik klop, ik open de eerste kamerdeur. De tweede deur stond open en ik zag een heerlijk tafereeltje. Een hoge donker gekleurde kamer, vol

Wednesday
8th Aug. 45
Kopenhagen
Denmark

Captain G. H. Mason R.A.S.C.
13th Parol Depot
British Liberation Army.

My very dear Beesje,
I am hoping that you don't think I have forgotten my promise to write to you, but I have had so much work to do and so much travelling since I left home that I have not found it possible to write any letters, you have been in my heart always and I will never forget the very happy evenings we spent together here whilst I was in Bohne.

As you will see I am now living at Kopenhagen in Denmark, a very beautiful city in a beautiful country. I came here all the way from Nijmegen, a distance of one thousand kilometres, the journey took five days, it was very interesting and I wished that you could have been with

Fragment brief Kapt. Mason Uit
Kopenhagen

gouden zonlicht, hier daverend scherp daar een schaduw werpend doch het geheel warm aandoende (avondzon). Zachte muziek vulde de kamer. Heerlijk lui met uitgestrekte benen het hoofd (rechts beschenen door de zon, links de schaduw zijde half luisterend op geheven zat Mason intens te luisteren naar de muziek. 't Was of er iets versprong in me. Ik voelde het geluk, de vrede de intense rust als iets tastbaars hier aanwezig. Graag had ik eenige oogenblikken onopgemerkt toegekeken, helaas een vriendelijk glimlach verhelderde zijn gelaat. Hij heette me welkom en maakte me het gemakkelijk ik nam tegenover hem plaats. Hij maakte een koele drank voor me klaar en machtig genoot ik van deze omgeving. Zon, bloemen muziek in rust.

Zoo als altijd geniet ik enorm van de oogenblikken met hem. Misschien denken velen verkeerd/ ik kan het niet helpen evenmin deert het mij. Ik beschouw hem als een vriend, hij mij ook en tevens als een welkome afwisseling in z'n soldatenbestaan. Hij is altijd correct en netjes, hij begrijpt veel, hij verteld veel evenals ik veel verteld heb. Hij gaat op in m'n werk, hij begrijpt mijn liefde voor m'n werk en dit waardeer ik in hem. Soms als ik vol geestdrift hem beschrijf wat m'n oogen die dag zagen dan glimlacht ie, luistert en geniet mee. Ja kapt. Mason ik geniet van de uren met U. Mogen er nog velen komen. Goeden nacht.

4 Juni Anton's moeder jarig. A'dam¹⁹⁾

5 Juni Tonny jarig²⁰⁾ 's Avonds extra drie Weesgegroetjes voor hem gebeden dat Maria hem moge bewaren. Maandagavond is kapt. Mason gekomen. ±7.45 kwam ie met z'n wagen.

22 Juni Vanmorgen 8 uur stond Harry reeds voor de deur, rugzak op z'n nek. Vlug opende ik en onder een vrolijke lach gaf ie me de hand. Ik kreeg van

2

The food position in England isn't too bad - we get enough to live on anyway.

I started work a fortnight ago. It was very strange at first but I am getting used to it now. Do you know that I was in the army 6 years and 6 days. - a long time isn't it?

Hangy you thinking I had forgotten all about Borne. I will never forget the good times I had at your home, and I hope that sometime I will have the pleasure of repaying your kindness.

I am very, very glad to hear you are all feeling fit. We are all O.K. this end. By the way, you mention writing a letter to me and giving it to a soldier to post. I did not receive that letter. I am glad you received my last letter - the one I wrote from Germany.

Are you getting more food now? Is the electric light working yet? Is the

Fragment brief Ken uit Londen

Ken een leuke brief van Ken's vrouw een bloemenboekje²¹⁾ en van z'n chef 16 andere bloemenboekjes. Ik moest daarom terug schrijven naar z'n dochter wat ik inmiddels gedaan heb (een Engelse correspondentie).

23 juni Een lange tocht gemaakt op de fiets. Een heel stel. Loek²²⁾ was ook mee, we hebben enorm gelachen om hem, hij kon pas fietsen. Harry genoot echt. Hij fietste de hele middag bij me. Het was een prachtige warme dag. Zonder zijn weten werd Harry gekiekt toen. Hij speelde kwajongensachtig in een klein stroompje.

7 aug Afgelopen week 3 neomisten ingehaald. Alleen de laatste Peter Zoetebier²³⁾ gezien. Ruim 7 uur stond ik aan de kerk in afwachting. Na even geduld te hebben gehad, kwam de St. Stephanus harmonie aan spelen. Een macht toeschouwers. De zon schonk haar gouden avondstralen en deed de trompetten blinken, verhelderde de roodgeblazen hoofden. De harm. speelde prachtig en koud, ijskoud werd ik toen het steeds dichterbij naderde. Stil ontroerd zag ik toe hoe de jonge priester gelukkig lachend z'n Bornsche dorpsgenoten voor 't eerst weer groette vanuit z'n open landouwer. Blij knikkend en wuifend tegen allen die hem verwelkomden. Diep drong alles tot me door. Het muziek, de mensen de zonnestrallen die alles maakte goud en warm²⁴⁾.

Ik ben zoo blij zoo onnoemelijk blij en ook verdrietig. Ik mag naar de academie toe. Ik mag van thuis Vader wil grootendeels voor me betalen. Ik zou een ieder kunnen aanvliegen, kunnen toeschreeuwen "ik mag". Och, lieve Jezus laat me slagen voor die school en stuur me iemand voor moeder laat Moe niet alleen moeten werken dan noch heb ik niet zoo veel plezier er in. O Jezus zegen m'n verlangen en wend alles zoo dat het in orde komt vooral voor moe²⁵⁾.

20 Juli Een zondagmorgen. Deze week een nieuwe vriend Kenned Mac donald. 27 jr. groot lang knap, z'n haar is veel grijs in. Heeft het ergst gevochten bij Delden. Lieve dierbare Eddy, in de dagen dat ik werkte, toen ik schilderde en ontevreden was dat jullie niet kwamen, toen alles me koud liet toen ik zat op m'n kamer in de voorjaar's zonnestrallen en mijn hand langzaam maar zeker voltrok het werk der schoonheid, heb jij daar gevochten, gewerkt, geploeterd en geleden. Eddy voor jou wil ik ook bidden. God bescherm hem, die U aanbid gelijk ik zelf.

22 Juli Heerlijke dansmuziek, ik vlucht naar boven, een hevig verlangen stijgt in me op, een heimwee naar iets of iemand, naar Liefde? Ik weet het niet. "You think at every think" zeggen de Tommy's altijd tegen me, wat zou ik graag denken aan datgene wat ik verlang te bezitten, maar ik weet niet wat? Jezus zegen mij.

23 Juli 't Lijkt wel of ik tegenwoordig steeds somber ben. Ik weet dat ik verlang naar omringende tedere Liefde, naar iemand, die me dat zal kunnen geven. Ik verlang naar m'n werk, naar school, naar jeugd,

Aquarel van Treesje; zicht vanuit haar kamer, Brink en Oude Toren

een nieuw tijdperk in, een bocht ligt achter me, voor me één lange rechte weg. Laat Jezus, deze weg aan het eind voor mij verbergen een algeheel rein leven. Laat me goed zijn, een kleine afstraling van Uw Goddelijke goedheid. Nu sluit ik niet meer half m'n oogen maar zie naar de bomen, zie de bloemen, de lucht de weg het water. Alles even grauw en donker, er is geen zon, geen avondrood, gek, steeds blijer ben ik, steeds lichter, ja uitgelaten word ik. O God ik ben zoo blij laat me zoo nog een poosje leven, blij en licht – geen zorgen, geen liefde, geen leed of pijn veroorzakend, gebruik me om zon te brengen in eenzame stilte of dorre levens geen zielesmart, God geef mij een edel rein karakter, bewust werkend aan het geluk van moeilijke levens. Laat me zijn een zon, verwarmend beschermend, koesterend maar boven alles kleur en

naar schepping, naar zon, naar alles wat me blij kan maken. Naar die mooie zonsondergang van de afgelopen week. Als ik denk aan die kleuren, dien gloed, die ieder moment wisselende vormen. Als ik nog staar in dat verblindende licht, dan word ik klein heel klein en verdrietig, verlangend. Dan voel ik m'n onmacht, het niet kunnen, terwijl je toch dat alles ziet. Jezus help me, verlicht me, leer me, laat me komen op die academie. Allen die ik liefheb, bewust of onbewust, "goeden nacht"

10 Aug. Donker, somber koud weer. De avond is grauw en winderig. Ik trek m'n regenjas aan en – vlieg er eens uit. Ja helemaal er uit. Hú ik ril 't is koud en knoop daarom mijn jas dicht. De wind vangt me op aan het begin v. d. rondweg. Hij grijpt m'n jas m'n haren. Suist langs m'n ooren. M'n handen diep in m'n zakken hoofd omhoog begin ik het spel met de wind. Ik denk, ik praat ik voel me heerlijk licht worden, ik geniet de wind tilt me uit de beslommingen v. het leven. Ik voel me blij en licht gelijk m'n spelende makker. Ik spreek met hem.

"Kom wind neem m'n haren, streel m'n wangen vat m'n jas. Wind suis maar langs m'n ooren. Die steeds terugkerende zelfde tonen, 'n melodie die ik verstaan kan omdat ik ook vlieg, licht springend op m'n voeten. Windje hoog kijk ik, ik sluit half m'n oogen bijna zie ik niets meer van de aarde, geen boom niets, niets, niets, dan het eindeloos grijze grauwe wolkendek, met voortvliegende wolken.

Ik spreek met God, ik loop steeds door. O Jezus, ik ben zoo blij, ik ben zoo licht. Een lange rechte weg ligt voor me, laat ook mijn levensweg zoo zijn. Stil sta ik plots en kijk om, zie een bocht, ja Jezus het leven van mij luid

warmte geven aan wat dor en zonloos is.

18-8-45 Ben somber en niet somber. 'k Heb nergens idee in, 'k weet zelf niet wat ik zou willen, 'k ben verlangloos, daar komt Wim Westerik, nu zal ik naar beneden moeten. 'k weet toch niet wat ik schrijven moet.

27 Aug. '45 Hoe druk ik ook ben even wil ik m'n werk onderbreken. Leven reeds weken in een feestoes. Voor m'n oogen zijn de jongens druk aan het werk voor een burcht²⁶⁾, alle meisjes maken slingers bij Mol²⁷⁾. Jong en oud, arm en rijk is één in onze veelsoortige milieu buurt. Allen zijn uitgelaten, de burcht is al een goed eind klaar palen zijn reeds gevefd, netzoo ook ik moet telkens hardop lachen lange rijen oude mannetjes en ook jongeren die niet goed kunnen helpen aan burcht of wagen loopen telkens af en aan met de lange slingers gemaakt groen. 't Is koddig om te zien enorm ik voel me zoo baldadig zou Tonny²⁸⁾ ook nog onze versiering zien?

De Brinkstraatburcht. Links 2^e rij, met witte bloes, Treesje Hofstee

De Brinkstraatburcht gezien vanuit de Marktstraat

6 Sept. Vaders verjaardag, schreef een brief naar Anton A'dam, niet Nitert een stukje daaruit.²⁹⁾

30 Aug. 45 Somber is de hele dag, aanhoudende regenbuien. Doornat kwam ik thuis van de kinderfeesten.³⁰⁾

11 Oct. In meer dan een maand heb ik niet geschreven. Ik heb er ook geen tijd meer voor en heel dikwijls heb ik geen idee. Het laatste keer dat ik schreef was bij avondlicht even voor het vallen van de duisternis. Na 'n korte wandeling, he dan kan je zoo heerlijk pennen, zoo vlug en losjes komen de regels vol te staan, dan ben je onder den invloed nog van de zoo juist geziene schoonheid. Nu schrijf ik bij lamplicht, de bureaulamp geeft niets geen schoonheid te zien, 't is alles effen je komt niet meer onder den invloed van het avondlicht. Als je dan naar buiten ziet als de kerktoren aan een kant nog door de zon beschenen word als de lucht door de laatste stralen der ondergaande zon nog word verlicht in purper rood en violet dan word je ziel ontroerd en kun je schrijven zonder moeite. Je geniet omdat je iets weergeeft wat je ziet.

Jammer dat ik de bevrijdingsfeesten niet heb beschreven ik wil proberen wat ik er van weet. 's Woensdag 29 Aug. was er een kinderfeest. 'n Druile rig regen de hele middag, kletsnat kwam ik thuis daar ik geholpen had met Jo. V. Dijk³¹⁾. Vlug eeten en 'n andere jas toen naar buiten opnieuw de regen in. Er zou een huldiging plaats vinden van de oorlogslachtoffers uit Borne. Alle vereenigingen en buurten trokken naar de rondweg.³²⁾

Gedeelde 1^e prijs voor de praalwagen van de Koppelsbrink

Bewoners van de Koppelsbrink met hun praalwagen

De optocht ging ook via de Rondweg. Op de voorgrond de Bornsche Harmonie

Hier eindigt het dagboekje met 5 lege bladzijden. Op de allerlaatste bladzijde staat het gezang:

Toekomst?!!!

Wat de toekomst brengen moge,
mij geleidt des Heeren hand;
moedig sla ik dus de oogen
naar het onbekende land.
Leer mij volgen zonder vragen;
Vader, wat gij doet is goed!
Leer mij slechts het heden dragen
met een rustig kalmen moed.

Heer, ik wil Uw Liefde loven,
al begrijpt mijn ziel U niet.
Zalig hij, die durft gelooven,
ook wanneer het oog niet ziet.
Schijnen mij Uw wegen duister
zie, ik vraag U niet: Waarom?
Eenmaal zie ik al Uw luister,
als ik in Uw hemel kom.

Laat mij niet mijn lot beslissen;
zoo ik mocht, ik durfde niet.
Ach, hoe zou ik mij vergissen,
als gij mij de keuze liet!
Wil mij als een kind behand'len
dat alleen den weg niet vindt;
Neem mijn hand in Uwe handen
en geleid mij als een kind.

Verantwoording transcriptie

Het dagboekje is zo exact mogelijk overgezet. Daarbij is er niets veranderd aan de interpunctie en de oude spelling. Ook spelfouten zijn niet verbeterd omdat ze nergens het begrip in de weg staan. Wel zijn er bij de overzetting regels wit ingevoegd. In het dagboekje is de tekst volledig aan elkaar geschreven. Dit handhaven zou de lezing niet ten goede komen.

Naschrift

In de lade van haar linnenkast bewaarde mijn moeder een mooi doosje met kostbaarheden. Heel soms mocht ik daar als kind in kijken, onder haar toezicht. Dan zag ik een klein, groen boekje met een mooi, maar voor mij onleesbaar handschrift. Daar bovenop lagen een paar kleine, vergeelde enveloppen. De brieven daarin werden door mijn moeder voorzichtig opengevouwen. Ze waren al zo vaak gelezen en inmiddels fragiel. Mijn moeder vertelde, "die is van Ken en die van Charly en deze is van Captain Mason. Ze hebben mij na de oorlog nog geschreven...". Ik kon ze niet lezen, de taal was vreemd. "Later, als je groot bent", zei mijn moeder, "dan kun je alles lezen en dan zul je het begrijpen". Dat is gebeurd inmiddels, dat lezen en begrijpen, nu, zo ontzettend veel jaren later. Nu, nu ze er niet meer is, maar via haar dagboekje ook zo ontzettend veel wel.

Dank

Graag bedank ik hier mevrouw Van Harten voor haar aanvulling op Het dagboek van Treesje Hofstee 1. Zij kon mij meedelen dat de afkorting P.P.P., die mij onbekend was (zie noot 2 aldaar), staat voor Pugna Pro Patria, in vertaling: Ik vecht voor mijn vaderland.

Noten.

¹⁾ Het dagboekje geeft hier geen datum maar de notitie is na middernacht 8 mei en voor vrijdag 11 mei gemaakt.

²⁾ Dit zal dan vrijdag 11 mei zijn geweest.

³⁾ Marietje Spekreis, buurmeisje en jarenlange vriendin

⁴⁾ Een na oudste zus (zie ook foto van de zussen in Dagboek van Treesje Hofstee 2)

⁵⁾ Onbekend

⁶⁾ Ken en Harry zijn twee Tommy's van het 4^e bataljon van het Dorset regiment die rond half april bij de familie Hofstee over de vloer komen. Treesje heeft al veel over hen geschreven. Zie daarvoor Dagboek Van Treesje Hofstee 2.

⁷⁾ Tommy's

⁸⁾ Oudste en jongste broer (zie ook foto van de broers in Dagboek Treesje Hofstee 2)

⁹⁾ Twee oudste zussen (zie ook foto van de zussen in Dagboek van Treesje Hofstee 2)

¹⁰⁾ Marietje Spekreis, zie noot 3

¹¹⁾ Oudste zus, zie ook noot 9

¹²⁾ Loeki Emmerik, het jongste van de 3 kinderen die Treesje in de hongerwinter uit Amsterdam ophaalt en die tot de bevrijding bij de familie Hofstee verblijft. (Zie ook Het dagboek van Treesje Hofstee 2, noot 13)

¹³⁾ Wim Westerik. Een goede vriend over wie ze ook al eerder geschreven heeft. Zie Het dagboek van Treesje Hofstee 2, onder 26 april.

¹⁴⁾ Op deze plaats volgt een lange overpeinzing over de liefde. Omdat dit erg persoonlijk is en buiten het kader valt van verslag van de gebeurtenissen rond de bevrijding, is het hier weggelaten.

¹⁵⁾ Hier staat in een ander handschrift, vermoedelijk dat van Ken zelf, zijn adres geschreven: Ken Edmondson etc. Kent, England.

¹⁶⁾ Vermoedelijk een verschrijving en moet hier juni staan. De tekst, het handschrift loopt zonder bijzonderheden gewoon door.

¹⁷⁾ Ook hier vermoedelijk dezelfde verschrijving en wordt juni bedoeld. Op de jaarkalender van 1945 is 3 juni een zondag, niet 3 juli.

¹⁸⁾ Captain G.W. Mason. Hij stuurt op 8 augustus '45 vanuit Kopenhagen een brief naar Treesje. Zie foto 3

¹⁹⁾ Moeder van de 3 kinderen Emmerik die tijdens de hongerwinter in Borne werden opgevangen. (Zie noot 12)

²⁰⁾ Anton Emmerik, de oudste zoon van de familie Emmerik, die na zijn verblijf in Borne op D-day terug was gegaan naar Amsterdam. Zie ook Dagboek van Treesje Hofstee 2, noot 13.

²¹⁾ Dit bloemenboekje is altijd bewaard gebleven. Met Ken en zijn vrouw Margaret heeft Treesje nog lange tijd gecorrespondeerd. Zie ook foto 2

²²⁾ Zie noot 12

²³⁾ Johannes Hermanus Zoetebier, zoon van een visser uit Vollenhoven. Op dertienjarige leeftijd verhuist hij naar Borne, waar hij en zijn ouders bij Spanjaard gaan werken. Twintig jaar oud begint hij aan een priesteropleiding in

Kaatsheuvel. Op 25 juli 1945 wordt hij tot priester gewijd. Hij werkt vervolgens vele jaren als missionaris op Borneo. In 1980 komt hij terug en wordt pastoor van de Stephanusparochie in Hertme. Daar overlijdt hij in 1984.

²⁴⁾ Hier volgt een brief in ander handschrift gedateerd 9 juli. Treesje is kennelijk een week in A'dam geweest en de schrijver, vermoedelijk Anton Emmerik, maakt bekend dat ze niet voor elkaar geschikt zijn maar voor altijd vrienden blijven. En zo geschiedde.

²⁵⁾ Treesje mag naar de kunstacademie. Ze is daar echter nooit geweest. De reden is onbekend. Misschien heeft ze het toelatingsexamen niet gehaald. Misschien ook zijn gebeurtenissen in haar leven, ze krijgt kort na de oorlog verkering met haar toekomstige echtgenoot, Anton Nitert, daar debet aan.

²⁶⁾ Op 31 augustus wordt de verjaardag van koningin Wilhelmina groots gevierd met een historisch-allegorische optocht. Heel Borne doet mee. Op de Koppelsbrink verschijnt een burcht, er wordt een praalwagen opgetooid en langs de huizen worden groenslingers opgehangen. "Zoo trok dan deze optocht door alle versierde straten, prachtige bogen en eerepoorten, langs mooie gevelversieringen. Het was één groen en bloemen overal. Was de Brinkstraatburcht een originele vondst" Uit: *Bornse Courant van 8 september*

²⁷⁾ Café Mol, de burens, op het "eilandje" van de Koppelsbrink. Zie ook Het dagboek van Treesje Hofstee 1, noot 8.

²⁸⁾ Niet duidelijk wie hier bedoeld wordt.

²⁹⁾ Weergave inhoud van deze brief weggelaten. De tekst komt grotendeels overeen met wat ze bij 10 augustus heeft geschreven.

³⁰⁾ "Het kinderfeest viel letterlijk in het water; het was jammer dat de kinderen, die zich zooveel van het feest hadden voorgesteld, nu de dupe werden van de vele regenbuitjes. Niettemin, de tractaties, de draaimolen en de poppenkast vonden gretig aftrek; de spelen werden zo goed als het ging nog een beetje gehouden; het natte gras was een grote handicap. Uit: *Bornsche Courant van 8 September*

³¹⁾ Vriendin

³²⁾ De datum is hier enigszins verwarrend. "De bevrijdingsfeesten en Oranje-feesten (...) werden ingeluid met een kerkconcert op woensdag 29 augustus 1945. Donderdagochtend vond in de R.K. Kerken een plechtige Mis van Requiem plaats. 's Middags was er een groot kinderfeest op de wei bij de Welemansbrug. Vrijdag werd er een grote optocht gehouden." Uit: *In Verdrukking, Verzet en Vrijheid*. H. Noordhuis, Drs. G.P. Ter Braak en Drs. M.F.S. Kienhuis. Hengelo 1990

GEVRAAGD:

Boeken over Borne en omgeving

Ben zeer geïnteresseerd in het verleden van Borne, de cultuur, de bijzonderheden. Ook over de geschiedenis van Twente wil ik graag meer weten.

Misschien heeft u thuis boeken staan die u niet meer nodig heeft en die ik van u mag overnemen tegen vergoeding. U zou mij daar heel blij mee maken.

Mijn telefoonnummer is op te vragen via de redactie: boornenboerschop@ziggo.nl

Antoinette Nitert

MARS
Architectuur

Mars Architectuur
Korte Wensinksweg 1
7622 LB Borne

Tel. 074 266 17 92

Fax 074 266 53 07

E-mail : info@marsarchitectuur.nl

Web-site: www.marsarchitectuur.nl

A r c h i t e c t u u r t o t i n d e t a i l

50 Jaar geleden in Borne - Grenzen aan de groei -

Bertie Velthuis

Dit keer wil ik deze rubriek graag in Rome beginnen. Daar brengt de ons allen nog steeds bekende 'Club van Rome' in maart 1972 het rapport 'Grenzen aan de groei' uit. Het rapport zorgt wereldwijd voor veel commotie. In het rapport wordt gesteld dat, als de westerse maatschappij in hetzelfde tempo blijft consumeren, de rek er binnen honderd jaar uit zal zijn. Met name de bevolkingsgroei en industriële productie zullen fikse klappen krijgen, terwijl de uitputting van grondstoffen al binnen vijftig jaar voor problemen zal gaan zorgen. Er verschijnt een Nederlandse vertaling met een groen kaft waarop een grafiek die sterk neerwaarts is gericht en een verdord bloempje. Het rapport heeft er voor gezorgd dat deze ontwikkelingen wereldwijd, op de agenda komen. In hoeverre is dit rapport in het laatste kwartaal van 1972 tot Borne doorgedrongen?

Ingezonden brief

Duidelijk geïnspireerd door 'Grenzen aan de groei' staat reeds midden april 1972 in de Bornse Courant een uitgebreide ingezonden brief van H. van Wermeskerken met de titel 'Milieuvervuiling: het is vijf voor twaalf'. De briefschrijver hamert er op dat het gehele volk er steeds meer van de noodzaak overtuigd moet worden dat er maatregelen tegen vervuiling moeten worden genomen.

Onderwijs

De directeuren van de basisscholen zijn begin september bij elkaar geweest. Er is gesproken over een initiatief van de Stichting Milieuzorg Overijssel. De stichting had contact gezocht met alle burgemeestersvrouwen. Het merendeel bleek bereid zich voor dit probleem in te zetten. De directeuren denken dat de belangrijkste conclusies van de Club van Rome zijn dat alles moet worden gedaan om de mentaliteit van de mensen om te buigen. Hierin vinden ze een aanknopingspunt bij het onderwijs en het vormingswerk. Zo moet bij het projectonderwijs worden uitgegaan van het ervaringsmoment, het belevingsmoment bij het kind.

De verontrustende situatie is mede het gevolg van het feit dat men een overtrokken aandacht heeft gehad voor de mens als 'kroon' van de schepping waardoor men uit het oog verloor, dat diezelfde mens een onderdeel is van de biologische wereld. Vervolgens doen de directeuren er een groot aantal suggesties hoe milieu in het onderwijs kan worden ingebouwd.

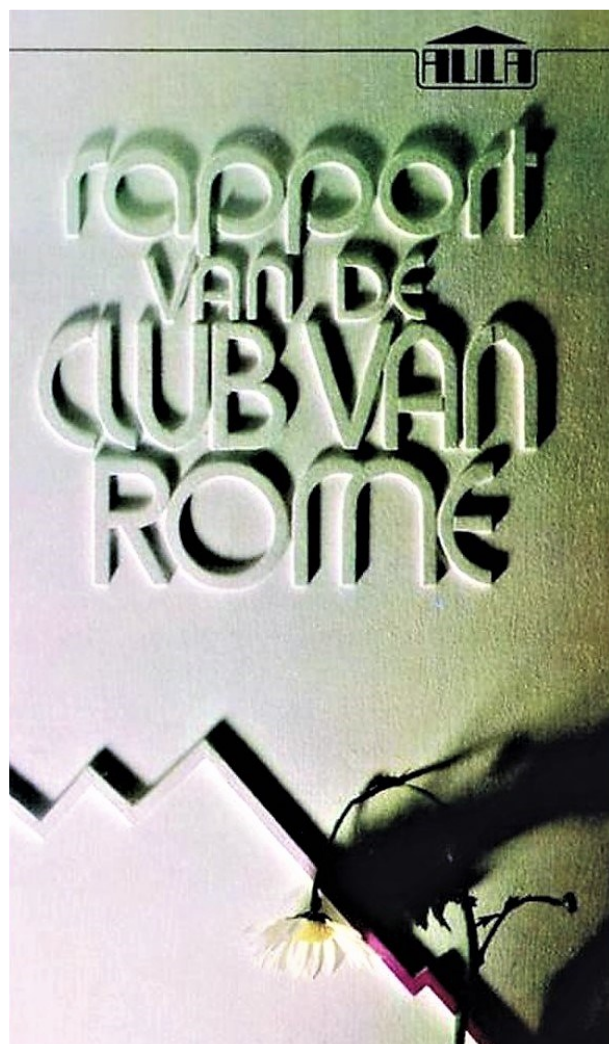
Het zijn er erg veel. Ik noem er slechts enkele:

- bezoek nieuwe wijk hoe eentonig kan die zijn?
- wandeling langs de Bornse beek. Is er werkelijk geen leven meer?
- onderzoek naar gasbomen langs de gasleiding
- verzamel gegevens over agrarische verontreiniging zoals kunstmestzakken en de gevolgen van het gebruik van herbiciden en pesticiden.

En zo nog veel meer.

In de boekjes 'Wij willen leven' en 'Wees wijs met water' staan goede werkopdrachten.

Men zal aan het gemeentehuis vragen of er geld beschikbaar kan worden gesteld voor aanschaf van deze boekjes. Helaas heb ik niet geconstateerd of dit is gebeurd en dat er geld beschikbaar is gesteld. Omtrent een eventuele rol van de burgemeestersvrouwen heb ik verder ook niets meer gevonden.

De omslag van het rapport met de neerwaartse grafiek en het verdorde bloempje

'Raad en Daad, in de gemeenteraad'

In de rubriek Milieubeheer wordt in de B.C. van 12 oktober 1972 voor het eerst het Rapport van de Club van Rome genoemd. Men vraagt zich af hoe het ligt met de gemeentelijke taak in deze. Ik citeer een deel van het artikel:

Te beginnen met de vaststelling dat onze leefomgeving er niet beter op wordt (ook op dit punt leven we in een consumptiemaatschappij) schoon water, zui-

vere lucht, natuurschoon en grond zijn zeldzaam geworden de laatste tientallen jaren, waarin de welvaart in ons land sterk is toegenomen Dit had echter het gevolg dat de nadelen verbonden aan deze ongebreidelde groeizucht werden ondergewaardeerd. Het ter tafel komen van het rapport van DE CLUB VAN ROME, is bepaald geen toeval, niet minder dwingend is haar conclusie: 'het doorgaan op de oude voet zal het voortbestaan van het menselijk ras op deze wereld in gevaar brengen'. Dit alles, geachte lezers, noodzaakt een ombuiging in ons denkpatroon. Een van de instanties welke daarvoor verantwoordelijk zal zijn is DE GEMEENTE (of moet ik schrijven DE GEMEENSCHAP?) Concreet: haar aandeel bij het verwerking van huisvuil en afval en rioolwaterzuivering.

Hierbij wordt het verheugend genoemd dat de rioolwaterzuivering in Hengelo komend jaar in werking wordt gesteld, hetgeen ook voor Borne van groot belang is. Met het toepassing van de Hinderwet (zoals m.b.t. mesterijbedrijven), de wet op de ver-

ontreiniging van oppervlakte water en bij het opstellen van bestemmingsplannen kan de gemeente hier adviserend en preventief werkzaam zijn. Er zijn ook al stappen gezet. Zo is in de Stedenband door het aanstellen van een stafambtenaar voor milieubeheer een start gemaakt om de regionale benadering van de problematiek te bestuderen. In Borne is er een ambtelijke adviescommissie in het leven geroepen. Ook is er een ambtenaar aangewezen als vertegenwoordiger bij het regionale milieubeleid.

1972 - 2022

We zien dat er in 1972 brede Bornse kring zorgen zijn over het milieu. De ernst ervan dringt door. Er worden voorzichtig eerste stappen gezet. Er is op vele vlakken 50 jaar lang gewerkt aan het terugdringen van de verontreiniging van bodem, water en lucht. Helaas is dit niet in voldoende mate gelukt. Anno 2022 lijkt het er op dat nu echt 'de koe bij de horens' wordt gepakt. Maar dat leek in 1972 ook al het geval. Het is nog niet te laat, maar de tijd dringt.

Tips in het kader van de actie 'wees wijs met water', bijna 50 jaar geleden.

de wonen
 boer

meubelen
 vloeren
 raambekleding

www.deboerwonen.nl

Café 'De Zonnebloem'

Een verdwenen horeca-etablisement in de gemeente Borne

Leo Leurink

Een tijdje terug ontving ik via de redactie van Boorn & Boerschop een mapje met enige informatie over een sinds 1976 verdwenen Borns café, gelegen aan de Deldensestraat nabij de groene rand van Twickel. Het mapje afkomstig uit het archief van de eind vorig jaar overleden Jaap Grootenboer, bevat een nogal gehavende foto, bouwkundige tekeningen en enige oorlogsdocumentatie. Verder nog door Jaap geschreven notities met oorlogsfeiten en genealogische gegevens van de familie Piggen, de laatste uitbater van café 'de Zonnebloem'. Het pand uit 1926 moest in 1976 wijken voor de aanleg van de rijksweg de A35.

Daar ik al eerder feiten over dit café vergaarde, o.a. over de bouwheer B.A. Hemink, had ik mij voorgenomen er een artikel over te schrijven. Het resultaat vindt u hier, met de aantekening dat ik over dit café, in zowel de Bornse Courant als via de website Delpher, amper aanvullende informatie heb kunnen vinden. Dit in tegenstelling tot andere voormalige Bornse horecazaken, waarover ik de lezer in een volgende uitgave nader hoop te informeren.

De bouw van 'de Zonnebloem' in 1926

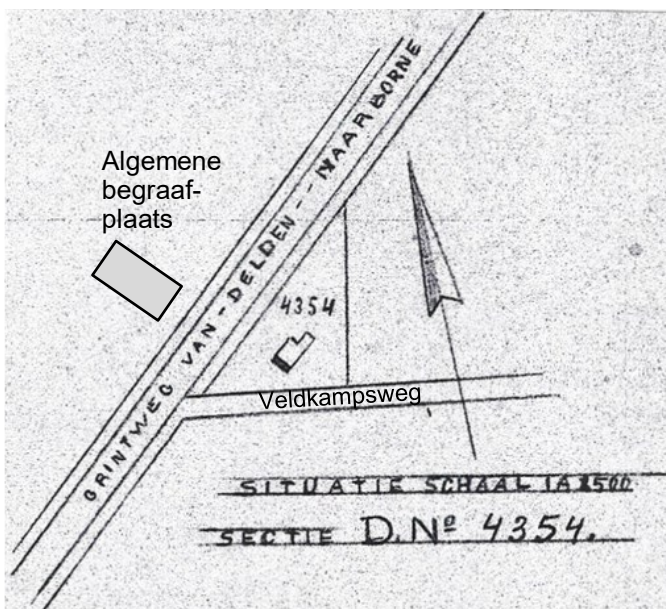
Het is de heer **B.A. Hemink** uit Delden, eigenaar van een schildersbedrijf aldaar, die in 1925 een stuk grond koopt van de Bornse steenfabrikant en aannemer Morselt, die de grond sedert 1917 in zijn bezit heeft. De aangekochte grond, bedoeld als bouw-kavel voor een woonhuis met café, is gelegen op de hoek van de Veldkampsweg en de grintweg van Delden naar Borne. Het officiële adres is Deldenscheweg, gemeente Borne (kadastraal sectie D, no. 4354). In latere jaren luidt het adres Deldenschestraat 80.

Steenfabrikant Morselt bezit meer grond in deze contreien, ook wel 'het gemeenteveld' genoemd, deel uitmakend van het oorspronkelijke tot aan de kern van Borne uitgestrekte 'Bornsche Veld'. Hij heeft hier in de buurt ook zijn steenfabriek, gelegen naast die van steenbakker Scholten. Waarschijnlijk heeft Morselt bij de verkoop van zijn grond bedongen dat hij het pand mag bouwen. Op 26 februari 1926 wordt de bouwvergunning aangevraagd door de 'bouwmeester', de N.V. Bornsche Steenfabriek v/h H. Morselt & Zn, Hout- en Bouwmaterialen Aannemer. In de aanvraag wordt toestemming verzocht voor de bouw van een woonhuis met verlofzaal. Al een week later op 3 maart 1926 wordt door de gemeente Borne aan Morselt de vergunning verleend voor het oprichten van een woonhuis t.b.v. de heer

B. Hemink te Delden. In de vergunning wordt alleen over een woonhuis gesproken maar uit de bouwaanvraag en de bouwtekening blijkt echter dat het om een woonhuis met café gaat. Op de voorgevel van het pand staat de naam 'Zonnebloem' ingetekend. Aan de Bornse kant van het café ligt, ca. 300 m. terug, sedert 1923, het voetbalveld van NEO, 'Achter de dennen' genoemd. Later wordt daar nog een tweede voetbalveld aan toegevoegd. Aan de overzijde van het café ligt, ook nu nog, een kleine algemene begraafplaats. Een van de zandwegen uit die tijd, die vanaf de Deldenscheweg daar langs gaat, loopt wat verderop voorbij het voormalige Bornse woonwagenkamp. Nu is daar aan het 'Zonnig spoor' het gebouw van Scouting Twickel

Borne te vinden. De later deels verharde weg, de Veldweg, loopt tot aan de kruisende Aaweg.

Zodra het pand is opgeleverd verhuist de familie B.A. Hemink naar Borne waar het, naast het schildersbedrijf, het café 'de Zonnebloem' zal runnen.

Situatieschets van de huisplaats en omgeving van café de Zonnebloem (1926)

Herinneringen aan 'de Zonnebloem' verteld door Sinie Rörink-Hemink.

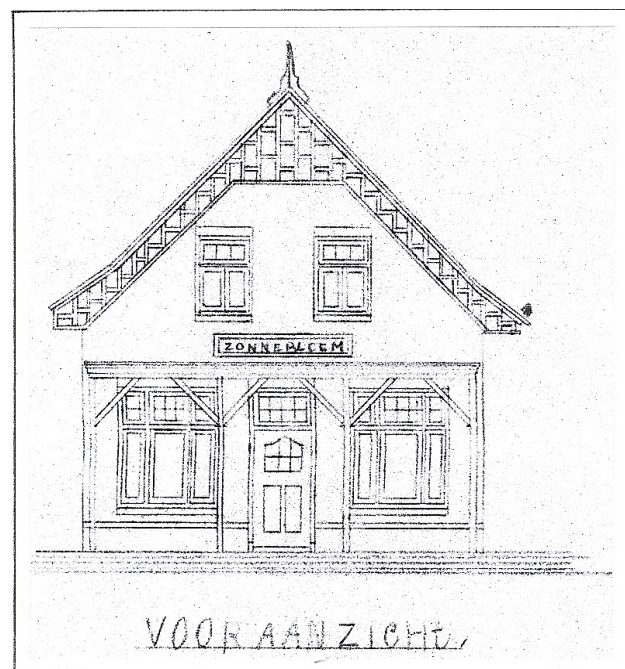
Sinie, dochter van bovengenoemde Hemink, is in Borne en Hengelo geen onbekende. Samen met haar man Fons Rörink runt zij al bijna 33 jaar de bekende antiekzaak op de kop van de Emmastraat in Hengelo. Haar (overleden) broer Hennie was eigenaar van het florerende Bornse schildersbedrijf Hemink. Hennie was bovendien bijna 25 jaar lang de actieve voorzitter van de voetbalvereniging NEO. Sinie is geboren in Borne in 1941, niet in het café-pand; dat was twee jaar eerder al in andere handen overgegaan. Ze weet uit overlevering nog wel het een en ander over 'de Zonnebloem' te vertellen.

De bij dit artikel geplaatste foto met mensen, vertoevend op de waranda van café 'de Zonnebloem' is haar ook bekend. Ze ontving deze foto jaren geleden van Hennie Pol, de inmiddels overleden antiquair aan de Meijershof te Borne. Ze dacht toen dat de in de deuropening staande man en vrouw mogelijk haar grootouders waren. Maar het betreft de latere eigenaren, het echtpaar J. Piggen-Nijland, die hier poseren op een foto uit de oorlogsjaren 1940-1945.

Wat de huisplaats van 'de Zonnebloem' betreft stond daar aangrenzend een armoedig huisje met een waterput ervoor. Het was meer een plaggenhut, waarin Johan van Leeuwen woonde. Hij verkocht voor Hemink de zomerdag ijs via een ijskarretje, waarmee hij langs de Deldenscheweg stond. Wandelars en fietsers, die richting de Twickelerbossen gingen, zorgden voor de nodige klandizie. Haar ouders hadden op het erf een schuur, hielden daar o.a. een koe en verbouwden groente, zoals dat in die tijd bij velen gewoon was. Bewoners van het nabij gelegen woonwagenkamp bezochten regelmatig het café van Hemink. Bij het verlaten van het café, na sluitingstijd, werd er in de

De druk beklante waranda van Café 'de Zonnebloem' in de oorlog 1940-1945. Centraal in de deuropening zien we 'Piggenjaan' en zijn vrouw Sien. Het meisje links zittend voor het raam is hun dochter Rina Piggen. Rechts zit een Duitse militair van de Luftwaffe achter een pilsje.

Bouwtekening van café 'de Zonnebloem' bij aanvraag vergunning voor de aanbouw van een waranda in 1939.

nacht wel eens ruzie gemaakt buiten voor het pand. Als het te lang aanhield schoot Hemink, van boven uit het slaapkamerraam een schot hagel de lucht in. Dat hielp, waarna ze hun weg vervolgden naar hun woonwagens iets verderop.

Johan Piggen ('Piggenjaan') wordt in 1939 de nieuwe eigenaar.

De reden om café 'de Zonnebloem' van de hand te doen is me niet bekend. In 1939, het jaar voorafgaande aan het uitbreken van de 2e wereldoorlog wordt Johan Piggen eigenaar. Hij is geboren op 28-09-1897, te Twekkelo, gemeente Lonneker en is getrouwd met Gesina Nijland, geboren op 05-11-1894 te Ambt-Delden. Voor zover ik weet hebben ze in 1939 drie dochters (Catharina J., geb. 1933, Marie J., geb. 1935 en Anna G., geb. 1937). Anna Gerarda blijkt in 1965 getrouwd te zijn met Johannes A.F. ten Tije. Verder weet ik geen bijzonderheden over de familie P. en heb ook niet kunnen achterhalen of bovengenoemden nog in leven zijn, dan wel er nog nazaten zijn.

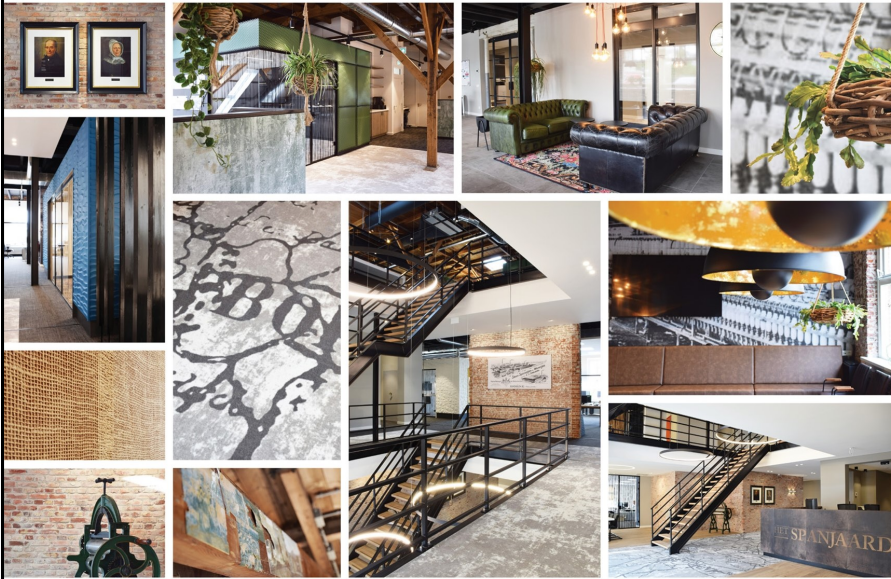
In hetzelfde jaar van aankoop vraagt Piggen op 16 mei 1939 een bouwvergunning aan om een waranda aan de voorzijde van zijn cafépand te mogen oprichten. Op 28 mei wordt de vergunning verleend en kort daarop is de voorzijde van het pand verfraaid met een waranda.

'De Zonnebloem' in de oorlogstijd 1940 - 1945

Het door de Duitse bezetter veroverde Nederland heeft ook gevolgen voor café 'de Zonnebloem'. Op 16 februari 1941 worden er grondstukken, samen 1 ha., gelegen bij Piggen zijn pand en aan de nabij gelegen zandweg (grasland aan de Veldkampsweg)

HET SPANJAARD

WAAR BOUWEN BEGINT

Building Design
ARCHITECTUUR

ad fontem
RUIMTELIJK ADVIES

KROON

BURO BRIC
professionals
in het bouwen
bij Spanjaard

VOOR ELKE
BOUWGERELATEERDE VRAAG
ZIJN WE ER VOOR U

Salomon Spanjaard maakte Borne groot in textiel. Daar spinnen wij nog altijd garen bij.

Ons pand was sinds 1864 zijn kantoor en nu het enig overgebleven gebouw van het Fabriekscomplex.

De handelsgeest van Salomon Spanjaard huist hier in ons pand. Het is de inspiratiebron voor ons ondernemerschap in bouwen, ontwikkelen en wonen.

Hier zitten bedrijven uit diverse sectoren van de bouw die de gedrevenheid van Spanjaard voortzetten. Samen durven we groots te dromen én maken we het waar. In het klein en in het groot.

WELKOM IN HET SPANJAARD
Stationsstraat 37, Borne

TANDARTSPRAKTIJK

WERTH

Een buurtzame
bank is een
vertrouwd gezicht
in de buurt.
Al 100 jaar.

B

Baartman Assurantiën

Grotestraat 87

7622 GC Borne

T 074 - 266 21 27

E info@baartmanassurantien.nl

I www.baartmanassurantien.nl

RegioBank De buurtzame bank.

Zelfstandig Adviseur

De Barrique

De Dorsmolen 1-6, 7623 HS Borne

T: 074 - 267 19 61 • www.debarrique.nl